

OVERORDNET ANALYSE OG PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON

FOR
KONGSVINGER KOMMUNE

2017-2020

Utarbeidet av Glåmdal sekretariat IKS
Behandlet i kontrollutvalget 8.12.16
Vedtatt i kommunestyret

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Innledning	3
1.1	Forvaltningsrevisjon	3
1.2	Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon	3
1.3	Risiko- og vesentlighetsvurderinger. Begreper	4
1.4	Kilder	5
2	Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020	6
2.1	Innledning	6
2.2	Forslag til prosjekter	6
2.3	Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjonen	6
2.4	Endringer	6
3	Overordnet analyse - overordnet perspektiv	8
3.1	Lokaldemokrati	8
3.2	Kommunal tjenesteproduksjon	8
3.3	Bærekraftig utvikling	9
3.4	Tillitsskapende forvaltning	9
4	Kongsvinger kommune	9
4.1	Organisering	9
4.2	Kommunens økonomi	11
4.3	Tjenester	13
4.4	Intern kontroll og etisk fokus	15
4.5	Eksternt tilsyn	15
4.6	Tidligere revisjonsrapporter	16
5	Vurderinger - risiko og vesentlighet	16
5.1	Administrasjonsområdet	17
5.2	Samfunn	18
5.3	Oppvekst	20
5.4	Helse og omsorg	22
5.5	Andre overordnede perspektiver /eventuelle fellesprosjekter	24
Vedlegg 1 – Informasjon om de ulike områdene/enhetene		26
Administrasjonsområdet		26
Samfunn		27
Teknisk forvaltning		30
KKEiendom		31
Kultur- og fritidstjenesten		32
NAV sosial		33
Oppvekst		34
Barnehager		35
Skoler		36
Helse og omsorg		39
Pleie og omsorg		40
Aktivitet og bistand		41
Helseenheten		41
Oversikt over øvrige vedlegg		44

1 Innledning

1.1 Forvaltningsrevisjon

Ifølge kommunelovens § 77, nr. 4 og forskrift om kontrollutvalg § 9, er det kontrollutvalgets ansvar å påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. Av departementets merknader til paragrafen framgår det at det i siste instans påhviler kommunestyret å sørge for at det blir mulig for kontrollutvalget å oppfylle forskriftens krav på dette punktet, blant annet ved å stille de nødvendige budsjettmidler til rådighet for kontrollutvalget.

Målet med forvaltningsrevisjon er å bidra til at virksomheten blir mer kostnads- og formålseffektiv. Forvaltningsrevisjonens innhold er utdypet i forskrift om revisjon § 7, første ledd:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger.

Herunder om

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,*
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,*
- c) regelverket etterleves,*
- d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,*
- e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,*
- f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.*

Forvaltningsrevisjonen er med andre ord et viktig verktøy for kommunens øverste politiske organ, for å føre tilsyn og kontroll med kommunens totale forvaltning og de resultater som oppnås. Forvaltningsrevisjon søker også å avdekke forbedringspotensialer i virksomhetene og ønsket er at resultatene av forvaltningsrevisjon har en positiv effekt på organisasjonsmessig læring og utvikling.

1.2 Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal i henhold til forskriften § 10, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, som skal vedtas av kommunestyret.

"Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter."

Av 2. ledd framgår det at planen skal baseres på en overordnet analyse. Selve forskriftsteksten gir ingen føringer på hva en slik overordnet analyse er, eller hvordan den skal gjennomføres, bortsett fra at den skal bygge på risiko- og vesentlighetsvurderinger med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter. Imidlertid har Norges Kommunerevisorforbund utarbeidet en veileder¹, som vi har hentet inspirasjon fra.

¹ http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/OA_Veileder.pdf

I kommentarene til forskriften er det sagt at det kan være hensiktsmessig å utarbeide en årlig plan, eventuelt at planen revurderes hvert år, ettersom endringer skjer raskt og forutsetningene kan endre seg. Ettersom det legges opp til at kontrollutvalget kan få myndighet til å gjøre endringer i planen, har sekretariatet vurdert det som mest realistisk å få lagt fram en ny plan hvert fjerde år, men med en revidering av planen etter to år (i 2018). Det ble gjennomført en overordnet analyse for Kongsvinger i 2012 og kommunestyret vedtok plan for forvaltningsrevisjon for 2013-2016 i møtet 7.3.13, sak 024/13. En revidert plan for perioden 2015-2016 ble vedtatt i kommunestyret 12.2.15, sak 013/15.

Vi har valgt å legge analysen og planen i samme dokument. Etter innledningen i kapittel 1, følger plan for forvaltningsrevisjon (kapittel 2). Den overordnede analysen starter i kapittel 2 med en beskrivelse av overordnet perspektiv. I kapittel 3 følger en beskrivelse av kommunen. Selve vurderingen/analysen er omtalt i kapittel 5. I vedlegg 1 har vi lagt inn regnskapstall og kostratall for deler av kommunens virksomhet. Perioden for planen satt til 2017-2020, ettersom den legges fram helt på slutten av 2016.

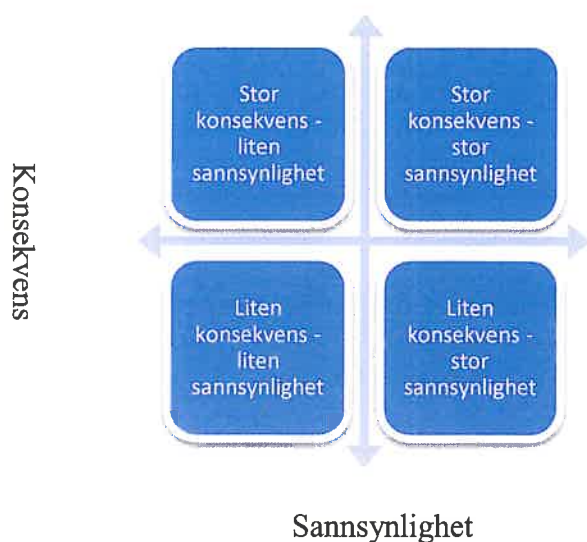
I kommentarene til forskriften sies det også at det er naturlig at eventuell forvaltningsrevisjon gjennom selskapskontroll samordnes med forvaltningsrevisjon i kommunens virksomhet. Vi har lagt fram en egen plan for selskapskontroll, men i kapittel 2, plan for forvaltningsrevisjon, tar vi inn en oversikt over vedtatt/foreslått forvaltningsrevisjon i selskaper.

Den overordnede analysen er gjennomført av Glåmdal sekretariat IKS.

1.3 Risiko- og vesentlighetsvurderinger. Begreper.

Analysen er bygd på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Risiko er sannsynligheten for at en uønsket hendelse skal oppstå, eller at kommunens målformuleringer ikke nås. Vesentlighet har å gjøre med hvor store konsekvenser det vil ha dersom det negative inntreffer.

Den overordnede analysen skal brukes til å identifisere på hvilke områder risikoen er størst. I tillegg må vi ta med i vurderingen hvilke konsekvenser hendelsen vil kunne få og hvor sannsynlig det er at den oppstår. I uttrykket risiko- og vesentlighetsvurdering ligger at det skal gjøres en vurdering av, på hvilke områder av kommunens virksomhet det er risiko for vesentlige avvik, i forhold til vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten. Risikovurderingen kan illustreres slik:

1.4 Kilder

I departementets merknader til bestemmelsen omtales overordnet analyse nærmere. Her framgår det at hensikten med analysen er å framskaffe relevant informasjon om kommunens virksomhet slik at kontrollutvalget settes i stand til å legge en plan for forvaltningsrevisjon, og foreta en prioritering av aktuelle forvaltningsrevisjonsprosjekter.

For å kunne gjennomføre en overordnet analyse, må vi nødvendigvis ned på et visst detaljnivå i undersøkelsene. Likeledes er det behov for å benytte flere kilder til undersøkelsene. De viktigste kildene vi har benyttet oss av er:

- Kommunens årsmelding, årsberetning og regnskap for 2014-2015.
- Eventuelle andre rapporter i kommunen, planer.
- Kommunes hjemmeside på internett
- Samtaler med ordføreren og rådmannen.
- Spørreskjemaer til kommunalsjefene/etatssjefene.²
- Spørreskjema til og samtale med kontrollutvalgets medlemmer.
- Spørreskjema til formannskapsmedlemmene.³
- Samtaler med Hedmark Revisjon IKS, erfaringer fra regnskapsrevisjon.
- Tidligere overordnet analyse og gjennomført forvaltningsrevisjon.
- Tilsynsrapporter fra andre instanser (eks. Fylkesmannen osv.)
- Tallframstillinger, (KOSTRA-tall⁴), www.ssb.no/kostra/
- Skoleporten <http://skoleporten.udir.no/>
- Kommunebarometeret http://www.kommunal-rapport.no/artikkel/her_er_arets_utgave_av_kommunebarometeret?ip_login_no_cache=401b7442ca8ea098ffd292c8f34ad355
- KMDs produksjonsindeks <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunedata/produksjonsindeks2/id2507960/>
- Eventuelle lokale oppslag i media eller saker tatt opp i media i et nasjonalt perspektiv.

² Det er sendt spørreskjemaer til 5 personer, alle har svart.

³ Ingen av formannskapsmedlemmer (ordfører fikk ikke denne henvendelsen) har svart.

⁴ KOSTRA er et rapporteringssystem (KOMMune STAT RAPportering) fra kommunen og kommunale virksomheter til SSB. Det som rapporteres er regnskapstall og nøkkeltall fra de forskjellige tjenesteområdene i kommunene.

2 Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020

2.1 Innledning

Som nevnt innledningsvis er det sagt i Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner at kontrollutvalget skal utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen skal utarbeides minst en gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. Planen skal bygge på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger.

På denne bakgrunn av den overordnede analysen og diskusjoner i kontrollutvalget, har kontrollutvalget satt opp en oversikt over områder som anbefales belyst nærmere. Konkrete problemstillinger blir lagt fram ved bestillingen.

2.2 Forslag til prosjekter

Områder	Forslag prosjekter	Prioritet

Det er i plan for selskapskontroll foreslått følgende kontroller:

--	--	--

2.3 Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjonen

Etter at kommunestyret har vedtatt plan for forvaltningsrevisjon, vil kontrollutvalget sørge for å bestille forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget vedtar problemstillinger, prosjektplan og ressurser, og om det i så fall skal gjennomføres foranalyse. Bestillingen sendes Hedmark Revisjon IKS. Revisjonen skal levere revisjonsrapporter i henhold til den foretatte bestillingen og god kommunal revisjonsskikk på området (RSK 001⁵).

I tråd med forskrift om revisjon § 8 skal revisor rapportere fortløpende til kontrollutvalget om resultater av gjennomført forvaltningsrevisjon. Videre er kontrollutvalget pålagt ansvar for å rapportere til kommunestyret. Med mindre kommunestyret vedtar spesielle bestemmelser for når og hvordan denne rapporteringen skal foregå, er det opp til kontrollutvalget å finne en hensiktsmessig form og frekvens på dette. Rapport og resultater fra det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekt legges fortløpende frem for kommunestyret.

2.4 Endringer

Hvis forutsetningene skulle endre seg, kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen. Årsaken til endringen rapporteres til kommunestyret.

⁵ Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av Norges Kommunerevisorforbund 23.5.05 og gjort gjeldene som god kommunal revisjonsskikk for prosjekter fra 1. oktober 2005.

Kongsvinger, 8.12.16
May Britt Sletten (sign.)
nestleder av kontrollutvalget

Torgun M. Bakken
sekretariatsleder

3 Overordnet analyse - overordnet perspektiv

Selve begrepet overordnet analyse indikerer at analysen må ta utgangspunktet i kommunens virksomhet på et overordnet plan. Selv om risiko- og vesentlighetsvurdering ideelt sett burde vært gjennomført i forhold til kommunens egne målformuleringer på enhetsnivå, blir ikke dette gjort i denne analysen, da dette blir for omfattende. Imidlertid er det i spørreskjemaet til kommunalsjefene/etatslederne stilt spørsmål om gjennomfører egne risikovurderinger, og resultatet av denne vurderingen vil ligge som et bakgrunnsteppe for analysen, jf. også det som er sagt innledningsvis under kap. 1.3 om risiko generelt.

Med utgangspunkt i kommuneloven § 1 kan kommunens virksomhet fra et slikt overordnet perspektiv deles inn i følgende fire kategorier:

- *legge til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre*
- *stå for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap*
- *bidra til en bærekraftig utvikling*
- *legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard*

Med dette utgangspunktet kan det på et overordnet nivå være aktuelt å vurdere risiko og vesentlighet ut fra følgende fire perspektiver⁶:

3.1. Lokaldemokrati

Fungerer lokaldemokratiet som forutsatt i kommuneloven?

Risiko- og vesentlighetsvurderingene vil her for eksempel være knyttet til spørsmålet om i hvor stor grad administrasjonen realiserer vedtak fattet av folkevalgte organer, om sakene som legges fram for folkevalgte organer er tilfredsstillende utredet, og om kravene i forvaltningsloven og offentleglova overholdes. Vurderingene kan også gjelde spørsmålet om sakene legges fram på en måte som er tilpasset de folkevalgte som målgruppe. Dette blir vurdert under kap. 5.1.

3.2. Kommunal tjenesteproduksjon

Produserer kommunen de tjenestene innbyggerne har krav på, og skjer myndighetsutøvelse og produksjon på en rasjonell og effektiv måte?

Dette punktet innbefatter den kommunale myndighetsutøvelse og tjenesteproduksjon og gjelder kommunens ytelser overfor innbyggerne. Kravet til de kommunale tjenestene finnes nedfelt i ulike lover og forskrifter. Her vil det innenfor rammen av en overordnet analyse være aktuelt å vurdere risiko- og vesentlighet i forhold til om kommunen oppfyller de krav til myndighetsutøvelse og de ulike tjenestene som framgår av lovverket, både når det gjelder omfang og kvalitet, og om produksjonen skjer på en rasjonell og effektiv måte.

Det er under kap. 3.2 som vi finner det som vanligvis omfattes av begrepene innen forvaltningsrevisjon. Det er m.a.o. målsetting 2 som er utgangspunktet for vurderingen av tjenesteproduksjonen i kommunen. Dette vil være hovedfokuset i analysen. Den starter med en beskrivelse av Kongsvinger kommune med noen nøkkeltall og dens organisering, jf. kap. 4, og vurderingen går fram av kapittel 5.

⁶ Jf. veileder for overordnet analyse

3.3. Bærekraftig utvikling

Bidrar kommunen gjennom sin virksomhet til en bærekraftig utvikling?

Her vil risiko- og vesentlighetsvurderingen fokusere på kommunens virksomhet i et framtidsrettet utviklingsperspektiv. Et sentralt spørsmål her er om kommunen har en beredskap i forhold til trender i befolkningsutviklingen og befolkningssammensetningen. Et annet viktig spørsmål er om kommunen oppfyller de pliktene de er pålagt i regelverket på miljøområdet. Her kan det være aktuelt å vurdere om kommunen tar grep for å møte og motvirke de miljø- og klimaendringene som er varslet. Viktig er også antakelser om nærings- og konjunkturutvikling og utviklingen i andre forhold som antas å ha betydning for kommunen.

Hva er nå bærekraftig utvikling? "Bærekraftig utvikling defineres ofte på samme måte som Brundtlandkommisjonen gjorde det i 1987, nemlig som en samfunnsutvikling som tilfredsstiller våre behov i dag uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov eller ressursbruk, og som også tar hensyn til generasjonene som kommer etter oss. Bærekraftig utvikling omfatter to nøkkelmomenter, nemlig fattigdomsproblemet og miljøproblemene".⁷

Ettersom bærekraftig utvikling som regel er et mer nasjonalt anliggende, har ikke sekretariatsleder utredet dette temaet videre. Men miljø som sådan vil selvfølgelig være et tema som angår alle, også kommunal forvaltning. Miljørevisjon er et begrep som ikke er nytt, men som er lite gjennomført innen kommunal sektor. Noen har gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området, men ikke mange. Selv om en eventuelt ikke velger å gjennomføre noe prosjekt på dette området i denne omgangen, kan vi vurdere om det er aktuelt å innlemme noen av aspektene i de øvrige prosjektene.

3.4. Tillitsskapende forvaltning

Har kommunen en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard?

Her kan det være aktuelt å vurdere om kommunen har systemer for å sette i verk og følge opp tiltak for å sikre en høy etisk standard gjennom hele organisasjonen, for på den måten å skape tillit overfor kommunens innbyggere. Dette omtales noe nærmere under kap.5.5.

4 Kongsvinger kommune

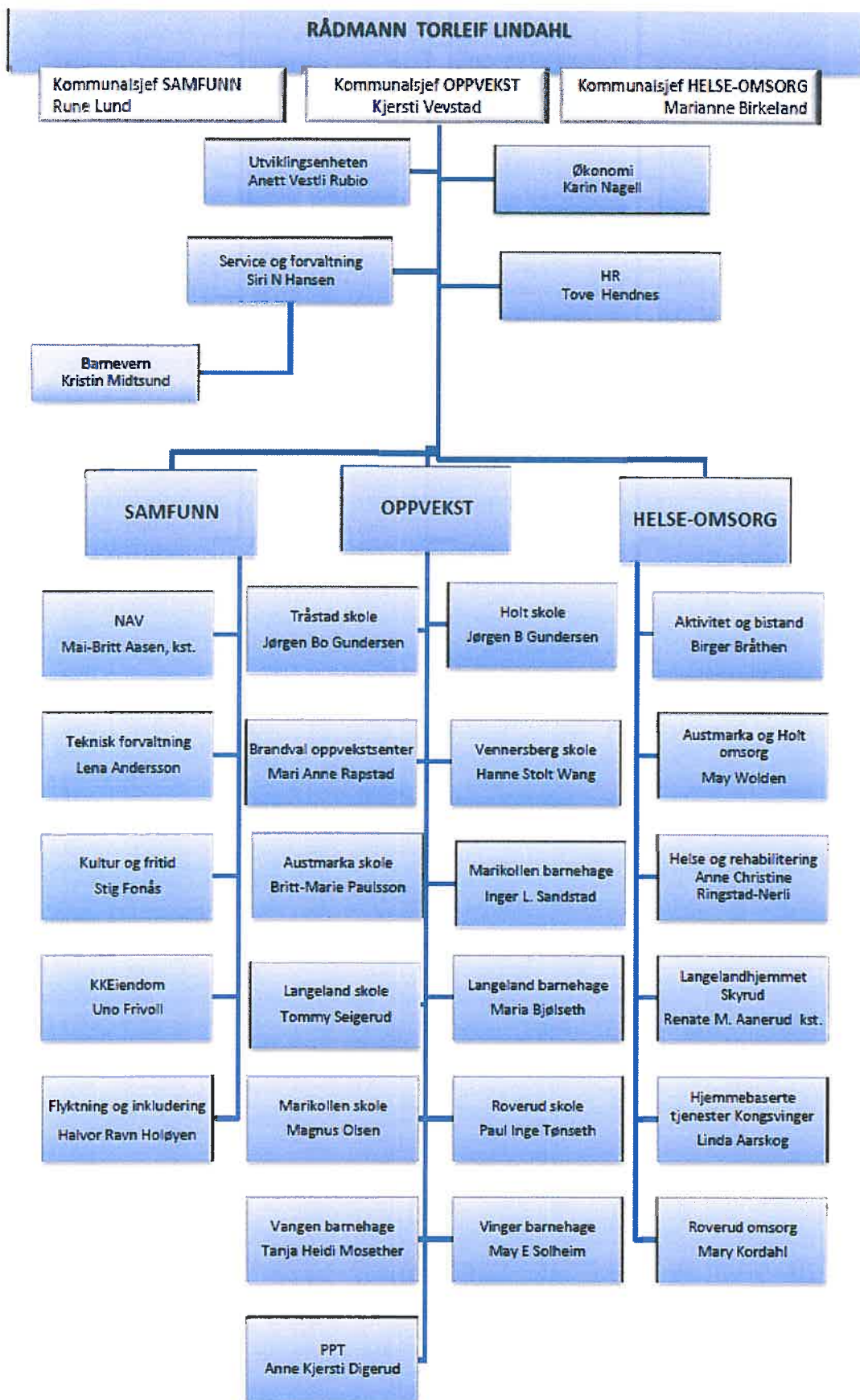
4.1 Organisering

Pr. 31.12.15 hadde Kongsvinger kommune 1 150 ansatte og 933 årsverk⁸. Ved forrige overordnet analyse (gjennomført i 2012) hadde kommunen 1 194 ansatte, men 960 årsverk. Administrativt er kommunen organisert med rådmannen, 3 kommunalsjefer, 4 stabsfunksjoner og 25 enheter med eget resultatansvar. GPPS kommer i tillegg. Kommunen har innført mål- og resultatstyring (MRS) og rapporterer iht. dette (gjennom styringskort).

Kongsvinger kommune har pr. 1.9.16 følgende administrativ organisering.

⁷ http://no.wikipedia.org/wiki/B%C3%A6rekraftig_utvikling

⁸ jf. kommunens årsmelding for 2015, side 49.

aksjer og andeler på kr 34 986 190, hvor vel 30 millioner av dette er egenkapitalinnskudd KLP. Det er derfor ikke noe stort behov for en gjennomgang av kommunens plasseringer i så måte.

Kommunen har selvsagt også gjeld, og det hører også under finansforvaltningen. Hvis vi holder pensjonsforpliktelser utenfor, har kommunen langsiktig gjeld på kr 1 063 602 199. Det er en økning på nærmere 8,4 millioner kroner fra 2014. Kongsvinger ligger som tredje lavest i regionen når det gjelder gjeld pr. innbygger, konsern, som tabellen under viser, men lavest på «ikke konsern» tall.

2015	Eidskog	Grue	Kongsvinger	Nord-Odal	Sør-Odal	Våler	Åsnes
Netto lånegjeld i kroner per innbygger, konsern	77390	74226	60031	68061	54565	67828	51880
Netto lånegjeld i kroner pr. innbygger (ikke konserntall) ¹¹	61641	59317	47842	60027	53980	66896	51064

Ifølge forskrift om finansforvaltning skal kommunen kvalitetssikre sin finansforvaltning. Ca. 35 % av lånegjelden er bundet opp i fastrentevilkår. Det vil si at kommunen er risikoutsatt for 65 % av gjelden hvis renten stiger, samtidig som at kommunen periodevis har hatt høyere renteutgifter på fastrentelånet, enn de ville hatt ved flytende rente. Kommunen vedtok nytt finansreglement i kommunestyret i 2013 og dette ble i forkant kvalitetssikret av PriceWaterhouseCooper. Rutinene for finansforvaltningen ble i ettertid kvalitetssikret av Glåmdal revisjon IKS. Rådmannen planlegger en revidering av finansreglementet i 2017. Rådmannen rapporterer i sin årsrapport om finansforvaltningen, i tillegg til tertialrapportering.

KOSTRA

Når vi skal vurdere noen nøkkeltall¹² ut fra KOSTRA, er det selvsagt mange å velge mellom. Vi har i denne sammenhengen plukket ut et par som gjengis i tabellen nedenfor. Tallene er hentet fra tabellnr. A1. Konsern - Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutg.- nivå 2. konsern.

Nøkkeltall	Kongsvinger			KG 8	Gj.snitt alle komm	Gj.snitt. landet u. Oslo	Gj.snitt Hedmark
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	5,3	2,8	6,4	2,6	2,3	2,5	3,2
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger	45216	47491	46487	47829	52949	52346	52658

I tabellen ovenfor ser vi at *Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter* ligger høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen i 2015. På *Netto driftsutgifter pr innbygger* ligger Kongsvinger litt under gjennomsnittet for de øvrige i sammenligningsgruppen.

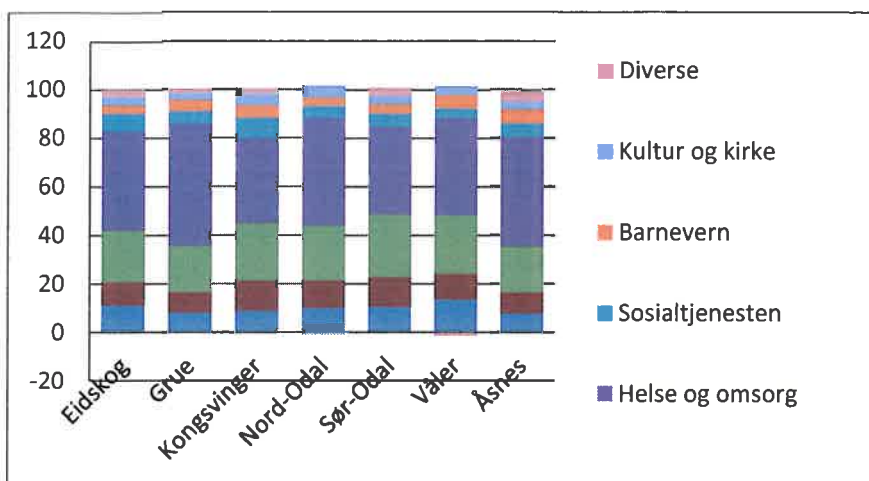
Vi viser også til kommunens årsregnskap og årsmelding for nærmere opplysninger om kommunen.

Tabellen og diagrammet under viser netto driftsutgifter for 2015. For sammenligningens skyld har vi også tatt med de øvrige kommunene i distriktet.

¹¹ Ettersom det for noen av kommunene er så stor forskjell på konserntall og ikke, tar vi med begge nøkkeltallene.

¹² Når vi bruker sammenligningstall for KOSTRA-rapportering, så er alle kommunene i landet samlet i forskjellige kommunegrupper (KG). Dette skal da være kommuner som er sammenlignbare. Kongsvinger tilhører kommunegruppe 8. Hvilke andre kommuner som tilhører KG 8, går fram av vedlegg 3. Tabellene viser også to kolonner med landsgjennomsnitt, dvs. både med og uten Oslo. Snittet uten Oslo vises fordi Osloregnskapet omfatter både kommunale og fylkeskommunale funksjoner, slik at tallene ikke alltid blir sammenlignbare. For enkelte økonomiske nøkkeltall slår dette så kraftig ut at gjennomsnitt inkludert Oslo er prikket (dvs. uten tall).

Netto driftsutgifter	Eidskog	Grue	Kongs- vinger	Nord- Odal	Sør- Odal	Våler	Åsnes
Administrasjon og styring	11	8	8,7	9,9	10,3	13,5	7,7
Barnehage	9,6	8,5	12,7	11,5	12,5	10,7	8,9
Grunnskoleopplæring	21,4	19	23,5	22,4	25,8	24	18,7
Helse og omsorg	41	50,5	35,5	44,8	36,2	40,1	45,3
Sosialtjenesten	7,3	5,3	8,3	4,9	5,5	4,2	5,7
Barnevern	3,2	4,6	5	3,5	3,8	5,5	5,7
Kultur og kirke	3,8	2,9	4,9	4,8	3,6	3,7	3,6
Diverse	2,7	1,5	2,1	-1,2	3,2	-1,5	3,9
	100	100,3	100,7	100,6	100,9	102,2	99,5

Størsteparten av kommunens netto driftsutgifter går til skole og pleie- og omsorg (for Kongsvinger sin del 59 %). Det tredje største området er barnehage og deretter administrasjon og styring. For områder der utgiftene i all hovedsak dekkes av brukerbetaling, for eksempel vann, avløp og renovasjon, gir oversikten liten informasjon om ressursbruken. Disse postene ligger i **Diverse**, sammen med samferdsel, næring, bolig og brann- og ulykkesvern.

Oversikten viser at Kongsvinger bruker nest mest på grunnskoleopplæring i regionene minst på helse og omsorg. Kongsvinger ligger litt under midten når det gjelder administrasjon og styring.

4.3 Tjenester

Som nevnt under kap. 1.4 Kilder ovenfor, har vi også vært inne på "Kommunebarometeret", som er "Kommunal Rapport" sin rangering av de kommunale tjenestene etter sammenstilling av en rekke KOSTRA-tall¹³. Dessverre har vi ikke tilgang til alle analysene som dette verktøyet gir¹⁴, så det er bare på et overordnet nivå vi angir noen tall. Det er vanskelig å vite hvor mye vekt en skal legge på dette, ettersom vi ikke har full oversikt over hva som ligger i grunnlaget. Men sammen med andre vurderinger, kan dette kanskje gi en pekepinn på situasjonen i Kongsvinger.

Her er en oversikt over rangeringen for alle kommunene i regionen.

¹³ Hovedelementet i Kommunebarometeret er en konkret analyse av hvordan den enkelte kommunen presterer målt mot resten av Kommune-Norge innen de 124 nøkkeltallene fordelt på 12 sektorer som utgjør Kommunebarometeret. Analysen er solid, men gir likevel et lettfattelig bilde av kommunen..

¹⁴ Det kreves abonnement for å få en slik tilgang, og det har vi foreløpig ikke prioritert å skaffe oss.

Knr	Kommune	Gruppe	Totaltabellen	Rang uten hensyn til korrigert inntekt	Korrigert inntekt (100 = snitt)	Rang fylke
402	Kongsvinger	G08	249	334	92,7	18
418	Nord-Odal	G10	261	323	96,8	20
419	Sør-Odal	G07	260	333	94,5	19
420	Eidskog	G11	314	362	95,5	21
423	Grue	G02	248	313	96,7	17
425	Åsnes	G11	234	325	93,6	16
426	Våler (Hedm.)	G02	172	236	96,9	12

Totalt sett har Kongsvinger en bedre plassering enn ved den forrige analyse som vil la fram i 2012, da Kongsvinger lå på 364. plass. På Kommunebarometeret står det følgende korte analyse for Kongsvinger¹⁵:

Kongsvinger er på 249. plass i Kommunebarometeret 2016 fra Kommunal Rapport. I totaltabellen - men bare der - justerer vi for økonomiske rammebetingelser. Profilen er litt svakere enn normalen i Kommune-Norge. Kommuner som havner i toppen av barometeret har generelt klart flere gode plasseringer enn andre, men det er ikke slik at enkelte kommuner er i toppen på alle områder, mens andre er helt i bunn. I snitt har en kommune like mange gode som svake plasseringer. Det er den totalt miksen som avgjør plasseringen. En kommune som får en svak plassering har ikke nødvendigvis dårlige tjenester og er ikke et dårlig sted å bo. Poenget er at kommunen sannsynligvis har noe å lære av liknende kommuner som ligger i toppen av den samme tabellen. Hvis vi ser bort fra kommunenes ulike økonomiske utgangspunkt, kommer Kongsvinger på en 334. plass. Nøkkeltallene er litt bedre enn korrigert inntektsnivå skulle tilsi.

Vi tar også med en annen vurdering av kommunal tjensteproduksjon, og det er ”Produksjonsindeksen for kommunene”, som ligger på Kommunal- og regionaldepartementets side¹⁶. Tallene er for 2014. Nedenfor er en oversikt over kommunene i regionen. Tallene angir avvik fra landsgjennomsnittet. En nærmere beskrivelse av produksjonsindeksen finnes i «Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi» (KMD, november 2015).

Produksjonsindekser, frie inntekter per innbygger korrigert for variasjoner i utgiftsbehov, og netto driftsresultat. Landsgjennomsnitt=100 for produksjonsindeksene og korrigert inntekt. Netto driftsresultat oppgitt i prosent av samlede driftsinntekter. Tall fra 2014

Kommune	Barneh.	Gr.skole	Helse	Pl/oms.	Barnev.	Sosial	Kultur	Samlet	Korr. innt.	Netto dr.res.
Kongsvinger	95,7	98,9	87,4	96,4	131,5	122,2	65,9	98,0	95,4	0,9
Nord-Odal	99,1	93,5	93,3	97,4	118,7	131,2	66,6	97,9	97,8	3,1
Sør-Odal	107,3	105,7	101,4	95,9	121,4	131,0	64,8	102,4	98,4	-0,7
Eidskog	104,4	93,8	101,2	106,9	156,1	134,0	35,3	102,9	100,8	0,0
Grue	99,4	91,9	92,4	102,1	137,3	133,3	47,1	99,1	101,5	-1,1
Åsnes	105,5	97,7	111,1	105,9	132,5	141,6	50,8	104,5	98,4	-1,0
Våler	94,4	99,6	113,5	107,8	118,9	134,4	98,4	105,4	101,7	1,9

¹⁵ <http://kommunebarometeret.no/nav/402>

¹⁶ Produksjonsindeksen er et samlemål for kommunenes tjenestetilbud basert på produksjonsindikatorer for utvalgte sektorer og sier noe om nivået på produksjonen i forhold til størrelsen på målgruppen for tjenestene. Indeksen gir slik et bilde av hvordan nivået på tjenestene er i en kommune sammenlignet med andre kommuner. Den produksjonsindeksen som beregnes er basert på delindekser for barnehage, grunnskole, primærhelsetjeneste, pleie og omsorg, barnevern, sosialkontortjenester og kultur. De øvrige sektorer (administrasjon, teknisk sektor, samferdsel, bolig og næring) er utelatt fordi det er vanskelig å finne gode indikatorer på tjensteproduksjonen. De tjenestene som er inkludert i totalindeksen utgjorde om lag 73 prosent av kommunenes brutto driftsutgifter i 2014.

Ut fra disse tallene (tallene satt opp i et diagram ligger som vedlegg 4) ligger Kongsvinger litt under landsgjennomsnittet totalt. Barnevern og sosial ligger over gjennomsnittet, mens de øvrige tjenestene ligger under gjennomsnittet.

Kommunen gjennomfører brukerundersøkelser på flere områder annethvert år. Det vurderes nyere typer, da de synes å være for omfattende. Resultatet for 2014 var jevnt over bra. Kommunen har også gjennomført en medarbeiderundersøkelse i 2016, som hadde høye score.

Det er også nylig blitt publisert (oktober 2016) Forbrukerrådets kommunetester. Ut fra disse tallene har Kongsvinger nest best ut, av kommunene i Hedmark fylke. Med unntak av fritid/kultur og pleie/omsorg, var det en oppgang fra forrige måling. Informasjonstjenester var uendret. Metoden for undersøkelsen er det som kalles «mystery shopping» – dvs. «mystery calling, mystery mailing og nettsjekk». Det står på hjemmesiden til Forbrukerrådet at «Testmedarbeidere har utgitt seg for å være privatpersoner og deretter henvendt seg til samtlige kommuner i Norge på e-post, telefon og via kommunenes nettsider». Det er flere som har innvendinger mot undersøkelsen og den må nok tas med en klype salt. Det er viktig å presisere at undersøkelsen ikke måler kvaliteten på selve tjenestene. Ytterligere opplysninger finnes på

<http://www.forbrukerradet.no/kommunetesten/#/kommune/402/year/2016>.

4.4 Intern kontroll og etisk fokus

Rådmannen har i årsrapporten for 2015 beskrevet kommunens interne kontroll, i tråd med kommuneloven § 48 nr. 5. Kommunen benytter et elektronisk kvalitetssystem kalt Kvaliteket, som også omfatter en avvikssystem. Kommunens økonomireglement ble vedtatt i år. Kommunen deltar i det interkommunale innkjøpssamarbeidet RIIG.

Kongsvinger kommune har vedtatt egne etiske retningslinjer som er tema på introduksjonskurs for alle nyansatte i kommunen og på kommunens lederutdanning.

4.5 Eksternt tilsyn

Rapporter fra statlig tilsyn skal etter planen legges fram for kommunestyret, eller for komiteene. Kommunen har hatt følgende tilsyn i 2014-2016¹⁷:

- 2014 - Roverudhjemmet, Rehabiliteringstilb. ved Roverudhjemmet
- 2014 - Helse, kommunale helse- og omsorgstjenester til voksne personer med psykiske lidelser, langvarig rusmiddelmisbruk
- 2014 - Tilsyn med vedtak om fritak for sidemål til eksamen
- 2014 - Glåmdal krisesenter, Avt.kommunene har inngått for å ivareta sitt ansvar for krisesentertilbud i hht krisesenterloven, KS-vedtak, og konkrete avt. med krisesentrene, hvor innholdet i tjenestetilbudet fremgår.
- 2014 - Barnevernet, kommunens organisering av tilsyn med barn i fosterhjem
- 2014 - Kongsvinger kommune, samfunnssikkerhet og beredskap 2014 – rapport. Ett avvik og en merknad
- 2014 - Sentraladministrasjonen- Vennersberg skoleBygg-plan for vedlikehold
- 2015 - Krisesenter, Kommunens ansvar for krisesentertilbud. Vertskommune samarbeidet
- 2015 - Helseenheten, Undersøkelse: Helsetjenester til beboere på asylmottak

¹⁷ Vi har ikke tatt med tilsynsrapporter fra Arbeidstilsynet.

- 2015 - NAV, Kommunens ansvar for tjenestene, opplysning, råd og veiledning og økonomisk stønad til personer mellom 17 og 23 år
- 2015 - Kongsvinger kommune generelt + PPT og barneverns egne arkiv
- 2015 - Sykehjem, Stikkprøvekontroll på behandling av sykehjemssøknader
- 2016 - Barnevernet, Egenvurderingstilsyn med barneverntjenesten. Invitasjon til oppstartsamling og oversendelse av materiale for gjennomføring av egenvurderingen
- 2016 - Hjemmetjenesten Sentrum hjemmebaserte tjenester, legemiddelhåndtering og vurdering av ernæringsituasjon

4.6 Tidligere revisjonsrapporter

Det ble i forrige planperiode lagt fram følgende revisjonsrapporter:

- Kommunens inntekter - 2014
- 2014 FR-Psykisk helse og rusomsorg - 2014
- Kommunens eksterne varslingsordning – 2015 (undersøkelse)
- FR-Intern kontroll - 2016

Bestilte undersøkelser/forvaltningsrevisjoner

- Det er bestilt en forvaltningsrevisjon knyttet til NAV, som behandles i det første møtet i 2017.
- Det er bestilt en undersøkelse knyttet til brukerstyrt personlig assistent (BPA)- som etter planen skal behandles i det siste møtet i 2016.
- Det er i 2016 bestilt en forvaltningsrevisjon for alle kommunene i regionen, knyttet til samhandlingsreformen, som blir lagt fram i 2017.

5 Vurderinger - risiko og vesentlighet

Som nevnt innledningsvis, har vi valgt et overordnet perspektiv på vår tilnærming til risiko- og vesentlighetsvurderingene. De risikovurderinger som gjøres under de forskjellige områdene, er en *samlet vurdering* basert på de kildene som går fram av kap. 1.4. Det vil derfor ikke gå fram hva som hver enkelt person har sagt. Alle tjenesteområdene/enhetene under hver enkelt virksomhet vil ikke bli vurdert, det foretas et utvalg bl.a. på bakgrunn av vesentlighet.

Vi har delt vår gjennomgang i Administrasjonsområdet (5.1), Samfunn (5.2), Oppvekst (5.3), Helse og omsorg (5.4) samt Andre overordnede perspektiver og fellesprosjekter (5.5). Regnskapstall og kostratall knyttet til hvert enkelt område/enhet ligger i vedlegg 1.

Rådmannen skriver i sin årsmelding for 2015 at Kongsvinger «har langsiktige utfordringer som stiller krav til omstilling og nytenkning». Han trekker bl.a. fram:

- Folkehelse og demografiske endringer
- Mangfold og integrering
- Klimautfordringer
- Nasjonal og internasjonal økonomi.

5.1 Administrasjonsområdet

Under dette området finner vi **Rådmannsenheten, Utviklingsenheten, HR, Økonomi og Service og forvaltning (inkludert barnevern)** (se nærmere spesifikasjon ligger i vedlegg 1).

Administrasjonsområdet har et totalt mindreforbruk på ca. 3,6 millioner kroner, selv om Service og forvaltning har et merforbruk på ca. 3,4 millioner kroner. Service og forvaltning overtok barneverntjenesten fra 1.9.2015 og merforbruket skyldes i hovedsak barnevernet.

Kostratallene viser at Kongsvinger ligger omtrent på gjennomsnittet på *Administrasjon og styring* i forhold til de øvrige på brutto driftsutgifter i prosent av totale brutto driftsutgifter og på netto driftsutgifter pr innbygger. Det er ingen spesielle urovekkende signaler ut fra disse tallene.

Vi vurderer tre aktuelle prosjekter under dette området.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Administrasjon og styring	Saker er ikke godt nok utredet. Kommunestyrevedtak blir ikke fulgt opp. Kommunen har ikke vedtatt viktige planer og delegasjoner	Rådmannen lager oversikt over oppfølging av KS-saker	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunes økonomi og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Administrasjon og styring, forsvarlig utredet saksbehandling, oppfølging, kommunikasjon og delegasjon kan være stikkord i en eventuell undersøkelse på dette området. Er sakene lagt fram på en måte som er tilpasset de folkevalgte som målgruppe? Vi har ingen spesielle signaler på at det er behov for en forvaltningsrevisjon på dette området, selv om enkelte saker kan ha vært for dårlig utredet.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Servicekontor	Manglende kompetanse på servicekontoret. Manglende ressurser («kø») Serviceinnstilling Informasjon/kommunikasjon Arkivering og journalføring	Vi har ingen direkte informasjon om tiltak.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Kommunen hadde i 2015 eksternt tilsyn knyttet arkiv. Her er mye på plass, men det var noen avvik, bl.a. på oppbevaring av eldre arkiv. Ettersom dette er et vesentlig område, kan det være aktuelt med en forvaltningsrevisjon knyttet til journalføring, arkivering og bruk av offentlighetsloven.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Barnevern	Risiko for saksbehandlingsfeil. Risiko for at frister ikke blir overholdt. Risiko for at barn og familier ikke får de tjenestene de har krav på (rettssikkerhet) Risiko for rettssaker mot kommunen (dokumentasjon). Risiko for belastning på de ansatte.	Det er gjennomført flere tilsyn fra Fylkesmannens side.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Barnevern ligger over gjennomsnittet på produksjonsindeksen (jf. kap. 4.3). For øvrig er det ingen kostratall som viser at Kongsvinger skiller seg veldig ut. I 2014 ble det gjennomført et eksternt tilsyn i forhold til fosterbarn og i 2016 et egenmeldingstilsyn. Det har vært flere tilsynssaker fra Fylkesmannen i barnevernet. Barnevernet har vært gjenstand for omorganisering og utskifting av flere i ledelsen. Barnevernet vil kunne være et aktuelt prosjekt med en vurdering av saksbehandling, overholdelse av frister, oppfølging, plassering i og oppfølging av fosterhjem osv.			

5.2 Samfunn

Under dette området finner vi **Teknisk forvaltningsenhet, Kongsvinger kommunale eiendomsenhet, Kultur- og fritidsenheten og NAV** (se nærmere spesifisering ligger i vedlegg 1).

Vi vurderer fire aktuelle prosjekter under dette området.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Selvkost	Overholdelse av lover og bestemmelser knyttet til selvkost	Kommunen har oversikt over selvkostområdene som note til årsregnskapet.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, kommunens økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Dette er et område som stadig er i medias søkelys. Området har også et komplisert regelverk og krever også gode systemer for å følge opp selvkostregnskapene. Det er ikke noe som tilsier at Kongsvinger kommer spesielt dårlig ut i denne vurderingen, men en grunnleggende gjennomgang av selvkostregnskapene kan være et aktuelt prosjekt i Kongsvinger, som i de fleste andre kommunene, nettopp for å sikre troverdigheten ovenfor innbyggerne. Når selvkosttjenester er lagt til selskaper, blir selvkostregnskapet ført av selskapet, men kommunen har et ansvar for at regelverket for selvkost blir fulgt. Med andre ord må selskapet sette opp den endelige selvkostkalkylen og gi informasjon til kommunen om beregning og oppstilling. Det kan også være aktuelt å bestille forvaltningsrevisjon knytte til selvkost gjennom plan for selskapskontroll.			

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Saksbehandling teknisk	Lang saksbehandlingstid. Forskjellsbehandling.	Ingen konkrete tiltak.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Det ble gjennomført et prosjekt mot saksbehandling på teknisk og landbruk i 2012. I all hovedsak kom kommunen godt ut av den undersøkelsen, men kommunen manglet skriftlige rutiner for sin saksbehandling. Det kan likevel være aktuelt med et oppfølgingsprosjekt på dette området,			

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Eiendom	Manglende vedlikehold av kommunale eiendommer.	Kommunen ligger ikke spesielt lavt på kostratall når det gjelder vedlikehold pr. kvadratmeter.	Dette er et vesentlig område ut fra kommunens økonomi.
Samlet vurdering: Manglende vedlikehold av eiendommer er et område som også har versert i riksmidia på grunn av manglende vedlikehold av kommunens eiendommer. KOSTRA-tallene viser at Kongsvinger har noe lavere tall enn sammenligningsgruppen på kommunal eiendomsforvaltning pr innbygger, men tallene er noe høyere når det er pr. kvadratmeter. Det har i de siste årene, ikke minst gjennom NOU 2004:22 ¹⁸ om <i>Velholdte bygninger gir mer til alle - Om eiendomsforvaltningen i kommunesektoren</i> , vært stor offentlig oppmerksomhet rettet mot manglende vedlikehold av den offentlige bygningsmassen. Det er kommunenes dilemma - et stort vedlikeholdsetterslep og begrensede økonomiske rammer. Det kan være aktuelt med en forvaltningsrevisjon på dette området, selv om det ikke er noen spesielle signaler som tilsier dette i Kongsvinger, med unntak av at energikostnadene er forholdsvis høye i Kongsvinger.			

Investeringer

Det er naturlig å ta med investeringer under dette området. Kommunen har i 2015 hatt et finansieringsbehov på kr 109 071 041 (Økonomisk oversikt – investeringer 2015). 65,4 % er finansiert ved bruk av lånemidler. Av finansieringsbehovet er kr 60 291 189 investert i anleggsmidler.

Generelt er det viktig med gode rutiner for hvordan byggeprosjekter organiseres og følges opp. Det handler ofte om store utgifter og da er lov om offentlige anskaffelser også et viktig fokusområde. Det vil variere fra år til år hvor mange og store prosjekter som gjennomføres i kommunen.

¹⁸ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/dok/NOUer/2004/NOU-2004-22.html?id=387767>

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Investeringer	Manglende oppfølging av investeringsprosjekter Manglende økonomisk styring Manglende rapportering og evaluering	Ingen spesielle tiltak	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunens økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Investeringer dreier seg om store tall, og det kan være aktuelt å bestille forvaltningsrevisjon knyttet til dette området, fordi det generelt sett er mange risikoer knyttet til investeringer og fordi det er et vesentlig område for kommunen. Nå skal kommunen i gang med et stort byggeprosjekt (skole), og da kan det være spesielt viktig å ta en gjennomgang på området, bl.a. i forhold til prosjektstyring.			

NAV sosial

NAV går omtrent i balanse i 2015 i forhold til justert budsjett, men det er en økning fra regnskap 2014. I forhold til kostratall har Kongsvinger flere brukere og bruker mer penger enn sammenligningsgruppen. På produksjonsindeksen (kap. 4.3) ligger Kongsvinger over gjennomsnittet, men lavest i forhold til de øvrige i regionen.

Det ble bestilt en forvaltningsrevisjon på NAV i tråd med planen for 2015-2016, denne blir levert med første. Vi tar derfor ingen ny vurdering av dette området nå.

Integrering av flyktninger

Ved en revidering av plan for forvaltningsrevisjon om to år, vil integrering av flyktninger være et aktuelt område som bør vurderes nærmere.

5.3 Oppvekst

Under dette området finner vi **barnehager, skoler og PPT** (se nærmere spesifikasjon ligger i vedlegg 1).

Vi vurderer to aktuelle prosjekter under dette området.

Barnehager

Alle barnehager drifter omtrent etter budsjett i 2015 og har ingen store endringer siden 2014. Barnehager ligger litt under gjennomsnittet på produksjonsindeksen, jf. kap. 4.3. Andelen barn med barnehageplass ligger på linje med de øvrige i sammenligningsgruppen. Det er ingen kostratall som tilsier at Kongsvinger skiller seg ut i nevneverdig grad. Alle styrere og pedagogiske ledere har godkjent barnehagelærerutdanning. Sykefravær et risikoområde generelt, og også i barnehager, ikke minst på grunn av slitasje grunnet støy. Sykefraværet i barnehager er blant de høyeste i kommunen¹⁹.

Det har ikke vært undesøkelser i barnehager siden fylkesmannens tilsyn i 2011, men ut fra en helhetsvurdering, så vil det ikke bli foreslått noe prosjekt på dette området i denne omgangen.

¹⁹ Jf. kommunens årsmelding for 2015, side 50.

Grunnskole

Nettoutgifter til skolene ligger totalt sett i balanse i 2015, og har ingen store endringer siden 2014. Ut fra kostratallene skiller ikke Kongsvinger kommune seg mye ut i forhold til de øvrige i sammenligningsgruppen, men generelt sett ligger de litt lavere på kostnader. Andel av elever som får spesialundervisning er også lavere i Kongsvinger enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Når det gjelder *Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud pr. innbygger*, ligger også Kongsvinger lavere enn de øvrige.

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Skoleresultater	Eleven får ikke den undervisningen som de har krav på. Lave grunnskolepoeng, lave standpunktkarakterer 10 klasse.	FoU-prosjektet «Kultur for læring»	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Grunnskole ligger under gjennomsnittet på produksjonsindeksen, jf. kap. 4.3. I forhold til grunnskolepoeng ligger Kongsvinger midt på treet i forhold til de øvrige i regionen (2015-2016), men hadde en nedgang fra 2014-2015. De ligger også under gjennomsnittet i Hedmark og Nasjonalt. Kongsvinger ligger også forholdsvis lavt på de fagene vi har sett på for standpunktkarakterene 10 klasse. Det er et generelt problem i regionen at det er forholdsvis dårlige skoleresultater. Hvis en skal velge en forvaltningsrevisjon på dette området (eventuelt som et felles prosjekt i regionene) bør det hentes inn flere måltall, ikke minst i forhold til læringsmiljø og mobbing. Det er også viktig å se hen til FoU-prosjektet «Kultur for læring», som hele regionen er med på.

I en vurdering av skoler (og eventuelt barnehager) kan integrering av flyktninger også være aktuelt å se nærmere på.

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Spesialundervisning	Det er en risiko at de som trenger spesialundervisning/korrekt saksbehandling. Risiko for rettssaker mot kommunen i ettertid.	Ingen konkrete tiltak notert.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv og kommunes økonomi.

Samlet vurdering:

Saksbehandling spesialundervisning kan også være et aktuelt prosjekt, eventuelt også kombinert med samhandling mellom skole og PP-tjenesten. Det har ikke vært gjennomført noen forvaltningsrevisjoner på dette området i Kongsvinger tidligere.

Kulturskole/kulturtilbud for barn

For dette området har vi ikke vurdert noen prosjekter, selv om kultur generelt scorer veldig lavt på produksjonsindeksen (jf. kap. 4.3.). Samlet sett er det ikke et vesentlig område for kommunen, selv om kulturtilbud for barn og unge kan være viktige tiltak for barns oppvekstmiljø.

5.4 Helse og omsorg

Under dette området finner vi **Aktivitet og bistand., Austmarka og Holt omsorgsenhet, Helse og rehabilitering, Langelandhjemmet og Skyrud omsorgsenhet, Hjemmebaserte tjenester Kongsvinger og Roverud omsorgsenhet** (se nærmere spesifisering ligger i vedlegg 1).

Totalt er det en reduksjon i nettoutgiften fra 2014 til 2015 og det er et mindreforbruk i forhold til justert budsjett 2015.

Vi vurderer to aktuelle enheter, men med flere aktuelle prosjekter under dette området.

Pleie om omsorg

Helse og omsorg har hatt en nedgang i utgifter på ca.40 millioner kroner fra 2014. I forhold til produksjonsindeksen (kap. 4.3) ligger Kongsvinger under gjennomsnittet på pleie og omsorg. Kongsvinger kommune ligger høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen på *Andel beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål 80 år og over* mens de ligger på gjennomsnittet i forhold til *Plasser i institusjon i prosent av innbyggere over 80 år*, jf. kostra i vedlegg 1.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Institusjonsplasser Hjemmetjenester	Overbelegg sykehjem og stor belastning på hjemmetjenester. Høyt sykefravær, vikarbruk Avvikssystemet følges ikke godt nok. Manglende kompetanse generelt, opplæring- profesjonalitet.	Omstrukturering av omsorgssektoren	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politisk perspektiv.

Samlet vurdering:

Samhandlingsreformen (innført i 2012 gjennom to lover)²⁰ er en del av helse og omsorg, og som det er knyttet mye risiko til, men på dette området er det bestilt en forvaltningsrevisjon som skal leveres 2017.

Kongsvinger har i de senere årene jobbet mye med å tilrettelegge for økte hjemmehjelpstjenester gjennom hverdagsmestring og hverdagsrehabilitering. Det kan være aktuelt å vurdere hvordan denne tjenesten utvikler seg.

Kongsvinger kommune har hatt en del tilsynssaker og noen få varslingsaker i pleie og omsorgssektoren de siste årene. Flere saker konkluderer med at det ikke er brudd på lovverk. Men det kan være et tegn på forhold som det kunne vært behov for å se nærmere på, som eksempelvis kommunikasjon og profesjonalitet.

En gjennomgang av vederlag for opphold i institusjon kan være et aktuelt mindre prosjekt.

Aktivitet og bistand og Helseenheten

Både enhetene for Aktivitet og bistand og Helseenheten har hatt reduserte nettoutgifter fra 2014 til 2015 og det ikke merforbruk i forhold til justert budsjett 2015.

²⁰Folkehelseloven (regulerer langsiktig og systematisk folkehelsearbeid på alle forvaltningsnivåer) og Helse- og omsorgstjenesteloven (skal sikre bedre samhandling innad i kommunene, og mellom spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten)

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Miljøarbeidertjenesten/ mennesker med utviklingshemming	Statens helsetilsyn har i 2016 gjennomført et landsomfattende tilsyn knyttet til tilrettelagte tjenester. Kongsvinger er foreløpig ikke undersøkt. De fleste av kommunene som er undersøkt, har store mangler på området.	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, for en gruppe som kanskje ikke er så gode til å ivareta sine egne interesser.
Samordning av tjenester	Dette gjelder spesielt tiltak for funksjonshemmede og helse- og sosialtjenester. Vi har ikke undersøkt dette nærmere, men fylkesmannen har hatt fokus på dette området tidligere, og vi antar at dette er et område som er komplisert og utfordrende. Det er bestandig en viss risiko for at noen faller mellom to stoler, eller at tjenester ikke gis på grunn av mangel på kommunikasjon	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, for en gruppe som kanskje ikke er så gode til å ivareta sine egne interesser.
Samlet vurdering: Vi har ingen direkte risikovurderinger av dette området, bare generell risiko. Det kan likevel være nyttig med en tilsvarende gjennomgang som Statens helsetilsyn har gjennomført i forhold til mennesker med utviklingshemming. Det tas i så fall forbehold om at Staten også igangsetter noe på området.			

Psykatri

I 2014 hadde fylkesmannen tilsyn med Helse, kommunale helse- og omsorgstjenester til voksne personer med psykiske lidelser, langvarig rusmiddelmisbruk. I 2014 ble det også gjennomført en forvaltningsrevisjon i *Psykisk helse og rusomsorg*. Kongsvinger kommune kom greit ut av undersøkelsene, men har en del mangler på rutiner, oppfølging og dokumentasjon. Jf. det som er sagt ovenfor om samhandlingsreformen. Fra 2017 skal psykiatritjenesten innlemmes i denne ordningen. En vurdering av risikoen ved psykiatri kan tas i forbindelse med en revidering av plan for FR om to år.

Folkehelse

Første januar 2012 trådte lov om folkehelsearbeid i kraft. Folkehelseprofilen²¹ er et bidrag til fylkets arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i fylket og oppgaven med å understøtte folkehelsearbeidet i kommunene. For nærmere opplysninger, se vedlegg 5. Kongsvinger er ikke signifikant forskjellig fra landsgjennomsnittet for flere av måltallene, men ligger dårligere enn landsgjennomsnittet for atskilling flere av måltallene. Dette er et vanskelig område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på, men å vurdere kommunens satsing på forebyggende helsearbeid kan være en aktuell tilnærming. Men av tallene i vedlegg 1, ser vi at Kongsvinger ikke ligger dårlig an i forhold til utgifter til forebyggende helsearbeid pr. innbygger.

²¹ <http://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=0402&sp=1&PDFAar=2016>

5.5 Andre overordnede perspektiver /eventuelle fellesprosjekter

Nedenfor beskrives noen områder, som enten gjelder generelt for hele kommunens virksomhet (og som ikke hører særskilt under noen konkrete enheter), eller er prosjekter som kan være nyttige for flere kommuner. Hvis et prosjekt kan gjennomføres i flere kommuner samtidig, er dette veldig ressursbesparende.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Innkjøp	Generelt et risikoområde mht. overholdelse av lover og regler.	Kommunen er med i innkjøpssamarbeidet RIIG.	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunes økonomi og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Dette er et område som det generelt har vært mye fokus på i den senere tid. Ettersom innkjøp relateres til alle enhetene, er det greit å ta dette opp som et overordnet perspektiv. Kongsvinger kommune er med i en felles innkjøpsordning med Kongsvinger, Grue, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler og Åsnes (RIIG). Rammeavtaler for kjøp av varer er ivarettatt gjennom innkjøpsordningen for de største områdene, slik at dette er med på å redusere risikoen for at det ikke skjer noe ureglementert. Imidlertid er det nok noe "småinnkjøp" som foregår på utsiden av avtalene. Kongsvinger har ikke tidligere hatt eget prosjekt på innkjøp, men har gjennom en forvaltningsrevisjon av den interne kontrollen, hatt en gjennomgang av innkjøpsrutiner på noen av enhetene.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Intern kontroll	Generelt sett et risikoområde.	Jf. rapport om intern kontroll.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et medarbeiderperspektiv og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Det er nylig gjennomført en forvaltningsrevisjon knyttet til intern kontroll i Kongsvinger, og det er derfor ikke behov for en ny gjennomgang nå. Det kan likevel være aktuelt å se på rutiner knyttet til håndtering av andres penger, som håndtering av penger for gamle, syke og psykisk utviklingshemmede. Frivillig og tvungen forvaltning av midlere knyttet til NAV, er et annet område. Rutiner for håndtering av gavemidler på sykehjem kan også være et aktuelt tema for intern kontroll.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
IKT-sikkerhet	Dette er et generelt risikoområde, og kan omfatte mange ulike prosesser.	Kommunen er med i HIKT-samarbeidet.	Dette er et vesentlig område, ut fra alle perspektivene.

Samlet vurdering:

IKT-området er et komplisert område hvor det kreves mye ressurser og kompetanse for å holde tritt med utviklingen. IKT-sikkerhet er også et område som det har vært avdekket mangler på i andre kommuner. Dette er et omfattende område og kan bl.a. omfatte tilganger/avganger, fysisk sikkerhet (brann, vannskade, låsing osv.) og at systemene fungerer som de skal. Dette er et viktig område for alle kommunene og vi mener at dette bør prioriteres i perioden.

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Tillitsskapende forvaltning Kultur og holdninger	Dette er et generelt risikoområde, og kan omfatte mange ulike prosesser.	Ingen spesielle tiltak notert.	Dette er et vesentlig område, ut fra alle perspektivene.

Samlet vurdering:

Dette er et risikoområde som kan omfatte mange ulike tilnærminger. Det kan bl.a. være å vurdere kompetanse, engasjement, kultur, etiske holdninger, lærevillighet og hvordan innbyggerne blir møtt i Kongsvinger kommune, jf. bl.a. Forbrukerrådets undersøkelse (jf. pkt. 4.3). Det er ingen spesielle signaler om at dette bør sees særskilt på i Kongsvinger, men det er et viktig område og et generelt risikoområde.

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Sykefravær	Kongsvinger kommune har et høyt sykefravær. Arbeidsmiljø, oppfølging. Risikoen er først og fremst om sykefraværet går ut over økonomien, produktiviteten og måloppnåelsen.	Kommunen har stadig fokus på dette området.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Følgene opplysninger har vi hentet fra «Personalmelding 2/2016» i forhold til sykefravær (det er ikke skilt mellom legemeldt sykefravær og egenmeldt sykefravær).

Sykefraværsutvikling fra 2010 – 2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alle ansatte	8,9	9	9,5	8,2	8,0	8,6

Hva er årsaken til det høye sykefraværet? Det kan være aktuelt med en undersøkelse på dette området.

Vedlegg 1 – Informasjon om de ulike områdene/enhetene

Inndelingen i enheter/virksomheter osv. har vi i all hovedsak funnet på kommunens hjemmeside eller i kommunens årsberetning/årsmelding. Tallene som angir enhetens nettoutgifter for 2014 og 2015 og budsjett 2015 er hentet fra kommunens årsregnskap/årsberetning (regnskapsskjema 1B). I all hovedsak trekker vi fram kostnadene, når vi beskriver enhetene nedenfor. Det meste av kommentarene til informasjonen i dette vedlegget er også lagt inn i kapittel 5 ovenfor.

Nøkkeltallene i tabellene (Kostra) har med tall for kommunen for 2013-2015, men når vi gjør sammenligninger med de øvrige i sammenligningsgruppen, som vi kaller det, bruker vi kun tallene for 2015. Det er viktig å presisere, at kostratall ikke er noen eksakt vitenskap, men avhenger selvsagt av kommunenes definisjon på hva som skal være med i de ulike kostrafunksjonene.

Administrasjonsområdet

Vi tar med følgende enheter og tjenester under dette området:

- Rådmannsenheten
 - Rådmannskontoret består av rådmann og tre kommunalsjefer. I tillegg har kontoret tre rådgiverstillinger knyttet til Oppvekst, Samfunn og Innkjøp og en rådmannssekretær.
- Utviklingsenheten
 - Utviklingsenheten har ansvar for den overordnede samfunnsplanleggingen i Kongsvinger kommune. I tillegg har teamet rådgivere innen helse, omsorg, økonomi, oppvekst og kommunikasjon.
- HR
 - HR-enheten er en intern stabsenhet som har til oppgave å støtte de øvrige enhetene i deres daglige drift. Personalavdeling og lønningsavdeling.
- Økonomi
 - Økonomienheten med funksjonene regnskap, fakturering, innfordring og kemnerkontor.
- Service og forvaltning
 - Service- og forvaltning er en samling av fagområdene - forvaltningsteam (helse og oppvekst), barnevern, servicetorg og dokumentcenter.

Regnskaps- og budsjett-tall for disse områdene er som følger:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Rådmannsenheten	18 264	22 091	35 818	15 604
Service og forvaltning	53 544	50 153	48 595	51 713
Utviklingsenheten	24 689	25 315	26 032	24 476
HR	9 637	11 484	12 050	11 182
Økonomienheten	9 696	10 435	10 534	10 371
Totalt	115 829	119 478	133 029	113 346

Totalt er det et mindreforbruk i forhold til justert budsjett 2015, mens det er en økning på ca. 2,5 millioner kroner fra regnskap 2014. Det er bare Service og forvaltning som har et merforbruk i forhold til justert budsjett 2015. Dette skyldes ifølge rådmannens årsrapport for 2015 (side 9) advokat/konsulentbruk i barnevernet.

Noen nøkkeltall til administrasjon finner vi her:

Administrasjon, styring og fellesutgifter	Kongsvinger			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Brutto driftsutgifter, administrasjon og styring, i prosent av tot.brt. driftsut	6,5	6,6	6,3	8,1	6	6,4	6,3
Netto driftsutgifter, administrasjon og styring, i kr. pr. innb., konsern	3953	4229	4044	6379	4021	4266	3797

Her ser vi at Kongsvinger ligger ganske likt med de øvrige i sammenligningsgruppen for begge måltallene, med unntak av gjennomsnittet for alle kommuner, inkludert Oslo.

Barneverntjenesten ligger under «Service og forvaltning» (fra 1.9.15), så vi tar med noen nøkkeltall i forhold til barneverntjenesten. Vi har ingen særskilte regnskapstall for barneverntjenesten,

Barnevern	0402 Kongsvinger			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til sammen per innbygger, konsern	2083	2304	2331	1810	1825	1985	1899
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten, konsern	10674	12015	12111	8371	8331	10184	8088
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251 og 252) per barn i barnevernet, konsern	93539	106157	99440	110426	109877	..	..
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244), konsern	27,6	23,9	23,3	31,8	30,8	23,4	28,8
Andel netto driftsutgifter til barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251), konsern	10,8	12,5	17,5	11,6	11,5	11,7	12,6
Andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252), konsern	61,6	63,6	59,2	56,6	57,7	64,9	58,6
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år	6,6	7,4	7,9	4,5	4,4	..	..
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	6,7	7	7,3	4,8	4,8	..	..
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år	5,1	5,2	5,5	3,7	3,7	..	..
Brutto driftsutgifter per barn (funksjon 244), konsern	40065	41168	39892	44505	43159	..	..
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251), konsern	35416	33474	41409	33522	33347	..	..
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252), konsern	190658	308447	333068	373066	376798	..	..
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk	22,4	23,7	24,7	16,1	16,2	..	..
Andel undersøkelser med behandlingstid innen tre måneder	34	63	84	83	82	81	85
Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan	72	76	77	86	86	..	..
Andel undersøkelser som fører til tiltak (funksjon 244)	26,6	42,5	37,6	41,7	42,8	..	..
System for brukerundersøkelser i barnevernstjenesten	0	0	0	..	..	..	..
Benyttet brukerundersøkelse siste år	0	0	0	..	..	..	..
Innført internkontroll i barnevernstjenesten	1	1	1	..	..	..	..

For måltallet *Netto driftsutgifter til sammen per innbygger, konsern* ligger Kongsvinger høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Men for *Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251 og 252) per barn i barnevernet* ligger Kongsvinger noe under landet og landet uten Oslo. Vi har dessverre ingen tall for Hedmark og KG 8 for flere av måltallene. Når det gjelder brutto driftsutgifter pr. barn ligger de over på funksjon 251 og under på funksjon 252 i forhold til landet. For øvrig skiller ikke Kongsvinger seg nevneverdig ut i forholdet til landet.

Samfunn

Under dette området finner vi enhetene:

- Teknisk forvaltningsenhet

- Kongsvinger kommunale eiendomsenhet
- Kultur- og fritidsenheten
- NAV sosial
- Glåmdal interkommunale Renovasjonsselskap (GIR IKS) et interkommunalt selskap som administrerer driften av **renovasjonsordningen** i Eidskog, Kongsvinger, Nord-Odal og Sør-Odal.
- Glåmdal interkommunale vann- og avløpssekskap IKS (GIVAS IKS) er et interkommunalt selskap som administrerer driften av **vann- og avløpssektoren** i Grue, Kongsvinger, Eidskog og Nord-Odal.
- Glåmdal Brannvesen IKS (GBI) interkommunalt selskap som administrerer driften av **brann- og feiersektoren** i Grue og Kongsvinger.

Totalt ser nettoutgiften slik ut for dette området, men tallene kommer også igjen nedenfor, relatert til de ulike enhetene/tjenestene.

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Totalt samfunn	103 317	101 779	93 182	104 182

Totalt er det en liten nedgang i regnskapstallene fra 2014 til 2015, og et merforbruk i forhold til justert budsjett på ca. 1,5 millioner kroner.

Vi tar med noen kostratall knyttet til **VAR-området** (vann/avløp/renovasjon) og **brann og feiing** her, ettersom disse tjenestene ligger i de interkommunale tjenestene, som nevnt ovenfor. Når det gjelder utgifter, så er ikke disse tatt med her, heller ikke inntekter. Vann og avløp, og også renovasjon skal leveres til selvkost.

I tabellene nedenfor, har vi tatt med nøkkeltall for vann og avløp.

Vann	Kongsvinger			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	69,9	69,3	76,9	84,7	82,7	71,2	..
Andel av husholdningsabonnentene som har installert vannmåler	90	90	90	..	..	..	..
Forsyningssikkerhet, vann	0,07	0,81	0,17	0,66	0,7	0,99	..
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	0,06	0,81	0,14	0,21	0,24	0,16	..
Andel av husholdningsabonnentene som har installert vannmåler	1,01	1,3	0,9	0,69	0,68	0,76	..
Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (totalt)	30	30	30	33	32	30	..
Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (ikke-planlagt)	37	38	44	29	29	30	..
Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år	189	167	137	207	214	186	..
Beregnet gjennomsnittsalder for vannledningsnett med kjent alder	69,9	69,3	76,9	84,7	82,7	71,2	..
B7. Andel av total vannleveranse til lekkasje	90	90	90	..	..	..	..
Estimert gjennomsnittlig husholdningsforbruk per tilknyttet innbygger (l/pers/d)	0,07	0,81	0,17	0,66	0,7	0,99	..

Dessverre mangler tallene for KG 8 i denne tabellen og i tabellen under. 76,9 % av kommunens innbygger er tilknyttet kommunalt vannverk og 90 % har installert vannmåler. 57,5 % er tilknyttet kommunal avløpstjeneste og 90 % har vannmåler.

Avløp	Kongsvinger			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	57,5	57,3	57,5	84,2	82,2	69,9	..
Andel av husholdningsabonnentene på avløp som har installert vannmåler	90	90	90	..	..	..	..
Gebyrinntekter per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb)	1680	1759	1876	1636	1697	2213	..

Selvkost

Her har vi tatt med en oversikt over gebyrer, både for vann, avløp og også saksbehandlingsgebyr teknisk, samt feiing.

Gebyrsatser - brukerbetaling	Kongsvinger			EAK Landet	EAKUO Landet uten Oslo	EKA04 Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	3150	3215	3215	3377	3381	3605	2788
Tilknytningsgebyr vann - én sats (gjelder rapporteringsåret+1)	..	5000	5000	..	..	..	..
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	3000	3130	3130	3781	3784	4738	3569
Tilknytningsgebyr avløp - én sats (gjelder rapporteringsåret+1)	..	5000	5000	..	..	..	..
Saksbeh.gebyr, privat reg.plan, boligformål. jf. PBL-08 § 33-1	79600	81988	84500	59663	59429	37361	..
Saksbeh.gebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL-08 §20-1 a	18800	19364	19900	12362	12335	11437	..
Standardgebyr for oppmålingsforetning for areal tilsvarende en boligtomt 750 m2	16760	18050	18720	16015	15988	15063	..
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)	400	400	500	431	432	470	388

Vi har ingen sammenligningstall for tilknytningsgebyr for de øvrige i sammenligningsgruppen. Årsgebyr for vann ligger omtrent midt på treet i forhold til de øvrige i sammenligningsgruppen. Årsgebyrer for avløp ligger en del under de øvrige. For feiing er beløpet litt høyere. For de saksbehandlingsgebyrene som er innmeldt, ligger Kongsvinger høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

Vi tar også med ekstra tall for renovasjon, hvor årsgebyr for avfall ligger en god del lavere i Kongsvinger enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

Avfall og renovasjon	Kongsvinger			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Finansiell dekningsgrad - avfall	99	103	102	92	90	93	94
Selvkostgrad	99	100	100	99	99	100	99
Gebyrinntekter per innbygger	867	901	898	..	..	..	..
Gebyrgrunnlag per årsinnbygger for kommunal avfallshåndtering (kommune)	879	872	883	..	..	..	..
Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	1597	1614	1588	2618	2616	2342	2412
Husholdningsavfall per årsinnbygger (kommune)	416	427	431	..	..	..	..

Vi har ikke spesifisert utgiftene til brannvern og feiling, og vi har heller ikke så mange tall i forbindelse med brann og beredskap, men tar med en oversikt over netto driftsutgifter til pr. innbygger for alle kommunene i regionen, samt landet og Hedmark. I denne sammenhengen ligger Kongsvinger høyest i regionen.

Brann og beredskap	Kong- svinger	Nord- Odal	Sør- Odal	Eidskog	Grue	Åsnes	Våler	Landet	Land uO	Hed- mark
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger	916	668	626	886	856	731	822	680	702	590

Teknisk forvaltning

Under teknisk forvaltning finner vi følgende enheter/tjenester:

- Plan og byggesak.
- Landbruk.
- Kart og oppmåling.
- Veg, parkering og forurensning (kommunalteknikk)
- Eiendomsskatt

Tallene for teknisk forvaltning ser slik ut:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Teknisk forvaltning	16 893	16 017	14 927	18 033

Det er et lite merforbruk i forhold til justert budsjett 2015, men en nedgang fra regnskap 2014.

Nedenfor følger noen tabeller med KOSTRA-tall for noen tjenester til saksbehandling.

Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø	Kongsvinger			EAK Landet	EAKUO Landet uten Oslo	EKA04 Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø i	0,6	0,74	0,7	1,12	1,14	1	1,06
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø pe	272	352	328	594	595	525	529
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger. Konsern. Kroner	113	212	204	217	217	200	203
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger., konsern	68	69	68	79	85	88	89
Brutto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminnevern, natur og nærmiljø	676	792	819	988	1014	838	1081
Gjennomsnittlig saksbeh.tid for områdereg. vedtatt av kommunen. Kalenderdager	..	..	..	0	0	0	0
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager	30	20	33	40	39	38	..
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager	28	21	31	18	18	17	17
Andel søkn. om tiltak der komm. har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid	41	29	44	7	7	11	..
Gj.snittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom. Kalenderdager	57	48	150	51	51	66	..

Kongsvinger ligger noe lavere enn de øvrige i tabellen for alle nøkkeltallene pr. innbygger, med unntak av netto driftsutgifter til plansaksbehandling, der Kongsvinger ligger under gjennomsnittet for landet, men litt over Hedmark og KG 8. Saksbehandlingstiden for byggesaksbehandling med 3 ukers frist, er lenger i Kongsvinger enn gjennomsnittet for de øvrige i sammenligningsgruppen, mens den er

kortere for byggesaker med 12-ukers frist. Saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom er mye lenger i Kongsvinger enn landet og Hedmark.

Når det gjelder næringsutvikling, henviser kommunens hjemmeside til omstillingsprogrammet K+ for Kongsvingerregionen. Vi tar likevel med noen kostratall under teknisk forvaltning, der også landbruksforvaltning ligger.

Tilrettelegging og bistand for næringslivet - nivå 2	Kongsvinger			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Nto driftutg. til tilrettelegging og bistand for næringslivet pr. innb. (kr),	97	376	142	58	70	94	86
Nto driftutg. til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling pr	128	182	162	98	114	216	115
Bto investeringsutg. til tilrettelegging og bistand for næringslivet pr. innb.,	55	5	50	186	213	102	217
Bto investeringsutg. til kommunal næringsvirksomhet pr. innb., konsern	1306	181	422	193	154	98	32
Bto investeringsutg. til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikli	0	0	0	7	8	1	24

Kongsvinger bruker mer pr. innbygger enn de øvrige i sammenligningsgruppen på tilrettelegging og bistand for næringslivet, også i forhold til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling. På dette siste nøkkeltallet ligger bare gjennomsnittet for Hedmark høyere.

Vi tar også med noen tall for samferdsel under dette området:

Samferdsel	0402 Kongsvinger			EAK Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., samferdsel i alt, konsern	675	776	795	732	868	720	771
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., komm. veier og gater, konsern	675	862	879	821	948	779	803
Nto. dr.utg. i kr pr. km kommunal vei og gate, konsern	67607	86551	88084	108947	113258	73636	107325
Kommunalt tilskudd i kr pr. km privat vei	6071	8786	8786	5702	5702	4321	10957
Korr. bto. dr.utg. i kr pr. km komm. vei og gate, konsern	52230	89096	92888	127681	121640	72632	116357

Kongsvinger ligger noe høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen for netto driftsutgifter til samferdsel pr. innbygger. Men når vi ser på utgifter pr. km, er det litt mer variasjon. En kan ikke trekke noen ensidig konklusjon ut fra disse tallene. Kongsvinger yter mer i tilskudd til private pr. km vei enn gjennomsnittet for Hedmark og landet ellers, men mindre enn KG 8.

KKEiendom

KKE har følgende enheter/tjenester:

- Bygg- og eiendomsavdeling
- Vaskeri og renholdsavdelingen
- Park og grønt og teknisk drift

Regnskaps- og budsjett-tallene for KKE er som følger:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
KKEiendom	3 382	5 950	6 392	7 572

Her er det et mindreforbruk i 2015 både i forhold til regnskap 2014 og justert budsjett 2015 (hovedsak relatert til økte inntekter).

Her har vi tatt med noen tall for eiendomsforvaltning og for klima og energi.

Eiendomsforvaltning for utvalgte kommunale formålsbygg	Kongsvinger			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger, konsern	3839	3863	3911	4596	4567	4485	4145
Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger	396	505	372	247	242	315	204
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede net	8,5	8,1	8,4	8,7	8,7	8,5	8,3
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	817	942	913	1022	994	898	962
Korrigert brutto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer per kvad	84	118	85	54	51	60	48
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadrat	168	188	204	96	89	77	89
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter,	375	404	403	499	502	511	478
Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konser	126	134	135	100	102	111	103
Brutto investeringsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning i prosent av samle	34,7	27,7	35	41,1	40,4	37,6	40,7

Når det gjelder *netto driftsutgifter, kommunal eiendomsforvaltning, pr. innb.*, ligger Kongsvinger i 2015 en del lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen og høyt på *Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer per innbygger*. For *Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter* ligger Kongsvinger omtrent midt på treet i forhold til de øvrige. På *Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter* ligger Kongsvinger en god del høyere enn de øvrige. Det kan jo bety at Kongsvinger vedlikeholder sine eiendommer bra.

Klima og energi	Kongsvinger			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Kommunale energikostnader, per innbygger, konsern	1007	1002	1020	765	811	920	775
Andel energikostnader i prosent av kommunens samlede brutto driftsutgifter, kon	1,6	1,5	1,5	1	1,1	1,2	1,1
Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konser	126	134	135	100	102	111	103

Energi- og energikostnader ligger litt over de øvrige i sammenligningsgruppen.

Kultur- og fritidstjenesten

Under kultur- og fritidstjenesten finner vi følgende enheter/tjenester:

- Rådhuset
- Bibliotek
- Kongsbadet
- SceneU - Kulturskolen
- Kunst og Museum
- Tilpasset kultur
- Frivilligsentralen

Regnskaps- og budsjett-tallene for kultur og fritid ser slik ut:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB	R 2014
Kultur- og fritidstjenesten	26 861	23 731	20 811	25 056

For denne tjenesten er det et merforbruk på ca. 3 millioner kroner i forhold til justert budsjett, og det er noe økning fra regnskap 2014.

Her har vi tatt med noen tall knyttet til kultur:

Kultur	Kongsvinger			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1480	1632	1744	2030	1991	1834	1764
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	221	218	238	270	273	282	254
Besøk i folkebibliotek per innbygger	7	6,8	6,6	4,4	4,6	5	,3
Netto driftsutgifter til kommunale kultur- og musikkskoler per innbygger	189	190	189	262	287	297	269
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger	68	228	104	180	188	171	177
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	47	31	51	193	156	164	39

Kongsvinger ligger en del lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen på alle tall for netto driftsutgifter. Spesielt på tallene for aktivitetstilbud for barn og unge.

Vi tar også med kirke under dette området, som viser at Kongsvinger ligger under de øvrige i sammenligningsgruppen.

Kirke	Kongsvinger			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner	447	462	482	552	587	592	500

NAV sosial

Følgende tjenester ytes ved NAV sosial:

- Råd og veiledning
- Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringstiltak
- Tildeling av kommunale boliger til vanskeligstilte
- Bosetting av flyktninger
- Husbankens lån og tilskuddsordninger
- Økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning

Regnskaps- og budsjett-tallene ser slik ut:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
NAV sosial	56 181	56 081	51 052	53 522

Det er en økning på nesten 3 millioner kroner i nettoutgiften fra regnskap 2014 til regnskap 2015. Avviket fra justert budsjett 2015 er minimal.

Vi har tatt med følgende nøkkeltall for sosialtjenesten:

Sosialtjenesten	Kongsvinger			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger, konsern	2474	2999	3049	2227	1966	2320	1852
Netto driftsutg. til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter, konsern	5,5	6,3	6,6	4,2	3,8	4,4	3,7
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år, konsern	4094	4991	5146	3618	3243	3897	3083
Netto driftsutg. til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år, konsern	1171	1446	1574	1317	1216	1302	1248
Andel netto driftsutg. til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid, konsern	28,6	29	30,6	36,4	37,5	33,4	40,5
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år, konsern	1969	2501	2426	1738	1616	2271	1441
Andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp, konsern	48,1	50,1	47,2	48	49,8	58,3	46,7
Sosialhjelpsmottakere	650	664	622	313	269	..	..
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere	3,6	3,7	3,5	2,6	2,5	..	..
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker, konsern	34592	42423	43576	44153	41225	..	..
Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten pr. mottaker, konsern	42485	50361	52432	46771	40931	..	..
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	8720	8978	9113	..	..	..	..
Sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	183	214	200	113	92	..	..
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	51,5	54,2	57,2	47,9	46,5	..	..
Lønnsutgifter til sosialtjenesten inkludert funksjon 273	21744	28973	26639	5455	4139	204213	271703

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger ligger vesentlig høyere i Kongsvinger enn i de øvrige i sammenligningsgruppen, det samme gjør Netto driftsutgifter i prosent av netto driftsutgifter samlet og på Korrigerte driftsutgifter pr. mottaker. I denne tabellen mangler tallene for Hedmark og KG 8 for flere av måltallene.

Oppvekst

Under dette området finner vi:

- Barnehager
- Skoler
- PPT
- Glåmdal interkommunale voksenopplæring IKS (GIV-IKS) eies av Hedmark fylkeskommune og kommunene Kongsvinger, Eidskog, Grue, Våler, Sør-Odal og Nord-Odal. Dette området belyses ikke nærmere i denne analysen.

Totalt ser nettoutgiften slik ut for oppvekst og læring, men tallene kommer også igjen nedenfor, relatert til de ulike enhetene/tjenestene.

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Oppvekst	210 048	212 953	204 228	211 637
herunder:				
PPT	4 839	5 095	3 479	3 084
Barn- og ungeenheten	2 590	2 742	4 112	4 815

Det er et mindreforbruk i regnskap 2015 i forhold til justert budsjett 2015 og også en nedgang fra regnskap 2014, med unntak av for PP-tjenesten.

Barn- og ungeenheten ble oppløst pr. 1.9.15. Barnevernet ble flyttet til Service- og forvaltningsenheten, helsesøstertjenesten til Helse- og rehabiliteringsenheten og PPT ble opprettet som egen enhet

På grunn av at vi ikke har KOSTRA-tall for hver skole og barnehage, velger vi å dele dette området i, **barnehager og skoler (+SFO)**.

Barnehager

Kongsvinger kommune har følgende barnehager:

- Brandval barnehage.
 - Vangen barnehage.
 - Sentrum barnehage.
 - Vinger barnehage.
 - Marikollen barnehage
- I tillegg til de kommunale barnehagene, er det 5 private barnehager i kommunen.

Nedenfor følger regnskapstallene for barnehager. Brandval barnehage har vi ingen tall for, da denne ligger under Brandval oppvekstsenter. Sentrum barnehage omfatter også Vangen barnehage.

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Marikollen barnehage	7 187	7 152	7 031	7 813
Sentrum barnehage	16 314	18 301	16 522	17 476
Vinger barnehage	12 786	12 951	11 156	12 613

Sentrum har et mindreforbruk på ca. 2 millioner kroner i forhold til budsjett 2015, og en reduksjon fra 2014 til 2015, ellers er det ingen store avvik.

Her er noen nøkkeltall knyttet til barnehager:

Barnehager	Kongs- vinger 2013	Kongs- vinger 2014	Kongs- vinger 2015	Gj.snitt alle komm. 2015	Gj.snitt landet u.Oslo 2015	Gj.snitt Hedmark 2015	Gj.snitt KG8 2015
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager, konsern	115234	122632	122425	131858	130606	135619	126134
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	90,5	88,3	89,7	90,4	91	92,5	90,3
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	45,2	45	43,6	50,7	49,6	57,2	46
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage, konser	171696	164047	168300	181752	178464	177614	174021
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	35,2	34,1	36	36,1	36,4	37,6	36,6
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	96,4	92,5	100	91,8	92,6	96,8	94,3
Andel ansatte menn til basisvirksomhet i barnehagene	10,6	11,2	10	8,8	7,7	7,2	6,7
Korrigerte oppholdstimer per årsverk til basisvirksomhet, alle barnehager	13651	13448	13343	13041	13033	12385	13277
Korrigerte brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) pe	..	37537	45241	78115	88556	90559	98815
Utgifter til kommunale lokaler og skyss per barn i kommunal barnehage (kr), kon	15320	16229	17261	17229	17102	16554	15388

Netto driftsutgifter pr innbygger (1-5 år) er i Kongsvinger noe lavere enn i de øvrige i sammenligningsgruppen. *Andelen barn med barnehageplass* ligger litt under nivået på de øvrige i sammenligningsgruppen. Vi ser også at andelen av barn i kommunale barnehager er 43,6 %. Det er omtrent som de øvrige. For *Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage* ligger Kongsvinger litt under de øvrige. Kongsvinger ligger noe over de øvrige i sammenligningsgruppen, i forhold til oppholdstimer pr. årsverk. Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent førskolelærerutdanning er 100 % i Kongsvinger og de har gjennomsnittlig flere menn enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

Skoler

Under dette området har vi følgende skoler:

- Brandval oppvekstsenter
- Langeland skole.
- Marikollen skole.
- Austmarka barne- og ungdomsskole.
- Roverud barne- og ungdomsskole.
- Holt ungdomsskole.
- Tråstad ungdomsskole.
- Vennersberg skole.

Ved alle 6 barneskolene er det opprettet SFO.

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Brandval oppvekstsenter	14 613	15 008	14 351	13 740
Langeland skole	26 768	26 394	25 704	28 387
Marikollen skole	23 352	23 314	22 754	22 714
Vennersberg skole	22 559	22 078	21 255	23 486
Austmarka barne- og ungdomsskole	11 758	12 487	12 357	12 080
Roverud barne- og ungdomsskole	20 380	19 960	19 505	19 828
Holt ungdomsskole	21 445	21 777	21 110	21 359
Tråstad ungdomsskole	25 457	25 381	24 579	24 242

Kongsvinger har også en privat skole (Montessoriskole).

Det er ingen store avvik mellom regnskap 2015 og justert budsjett 2015. Det er heller ingen store forskjeller mellom regnskap 2014 og regnskap 2015.

Vi har valgt å vise noen nøkkeltall for grunnskoleopplæring, skolefritidsordning (SFO), spesialundervisning og skoleskyss.

Grunnskole	Kong- svinger 2013	Kong- svinger 2014	Kong- svinger 2015	Gj.snitt alle komm. 2015	Gj.snitt landet u.Oslo 2015	Gj.snitt Hedmark 2015	Gj.snitt KG8 2015
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlede driftsutgifter	23,5	22,8	23	23,3	24,1	22,6	26,2
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), i prosent av samlede netto driftsutg	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,8	0,5
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger, kons	10638	10807	10688	12335	12617	11896	13045
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger, kons	277	280	277	250	267	418	258

Grunnskole	Kong- svinger	Kong- svinger	Kong- svinger	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år, konser	2625	1958	1125	3615	3244	2964	2029
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	5,4	4,6	5,3	7,9	7,9	7,2	8,2
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	11,8	10,9	12,1	17,5	17,6	16,1	17,2
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss	26,8	27	25,5	21,5	23,2	34,9	23,6
Andel elever i kommunal SFO med 100prosent plass	54,2	50,5	52,2	56,5	54,4	49,8	46,6
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per elev	104008	105927	105439	115559	114713	118251	110270
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev, konsern	83548	85657	85703	88276	88320	92108	87211
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. bruker	27220	25890	24213	27615	26906	25016	24425
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	14,3	13,5	13,1	13,7	13,5	12,9	14,1
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	38	39,1	40,6	40,8	40,7	40	..
Andel avtalte årsverk i grunnskolesektor, konsern	21,6	21,6	22,7	25	24,9	21	27,1
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	84,5	81,8	82,4	85,8	87	88,9	89

Ut fra disse tallene ligger Kongsvinger kommune litt lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen for *Netto driftsutgifter til grunnskolesektor pr. innbygger*. Det samme gjelder også for hvor mye som brukes til *Driftsutgifter i prosent av samlede driftsutgifter*, med unntak av gjennomsnittet for Hedmark, som er lavere. For *Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev* ligger Kongsvinger lavere i forhold til de øvrige. For *Netto driftsutgifter til skoleskyss pr. innbygger* ligger Kongsvinger høyere enn de øvrige, foruten Hedmark. I forhold til *Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud pr. innbygger* ligger Kongsvinger lavere enn de øvrige, og også når vi ser på driftsutgifter pr. bruker. Andel elever som får spesialundervisning i Kongsvinger ligger noe lavere enn de øvrige. Andel lærere med høyere utdanning er litt lavere i Kongsvinger enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

I forhold til de øvrige kommunene i distriktet her i 2015, så er oversikten slik for noen av tallene:

Grunnskole alle kommuner	Kongsvinger	Nord- Odal	Sør- Odal	Eidskog	Grue	Åsnes	Våler
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samle	23	22,7	25,3	21,2	19	18,9	25
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	5,3	7,3	5,7	15,5	9,2	7,5	13
Andel elever i kommunal SFO med 100prosent plass	52,2	50	70,9	39,8	5,6	54,1	39
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	13,1	14,8	12,6	12,4	12,6	13,3	11,5
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	40,6	39,1	39,2	39,3	38,4	38,9	39,7
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	82,4	86,6	82	77	94,8	89,6	89,3

Kongsvinger ligger omtrent midt på treet i forhold til de øvrige i regionen på *Netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter*. Andel elever med spesialundervisning ligger noe lavere enn de øvrige. Gjennomsnittlig gruppestørrelse er blant de høyeste. Kongsvinger ligger noe lavt når det gjelder lærere med høyere utdanning og de ligger høyest når det gjelder grunnskolepoeng²². Dette tallet endrer seg til skoleåret 2015-2016, se tabell på neste side.

²² Grunnskolepoeng blir regnet ut ved at alle de avsluttende karakterene som er førte på vitnemålet, skal legges sammen og deles på antall karakterer, slik at en får et gjennomsnitt. Etterpå skal en gange gjennomsnittet med 10.

Vi tar også med en oversikt over brukerbetaling SFO for kommunene i regionen, med eksempel ukentlig oppholdstid pr uke på 10 timer. Kongsvinger ligger her nest høyest i regionen.

Brukerbetaling SFO	Kongsvinger	Nord-Odal	Sør-Odal	Eidskog	Grue	Åsnes	Våler
Foreldrebetaling SFO: ukentlig oppholdstid 10 timer, i kroner per måned	1793	1380	1509	1310	1200	1870	1555

Skoleresultater

Når det gjelder andre nøkkeltall knyttet til skolesektoren, så har vi et annet nettsted, kalt skoleporten²³. Dette er tall for 2015. Først et tall om driftsutgifter.

Indikator og nøkkeltall	Kongsvinger kommune	Hedmark fylke	Nasjonalt
Driftsutgifter per elev	101 272	112 454	108 511

Driftsutgifter pr. elev i Kongsvinger ligger lavere enn både gjennomsnittet for Hedmark og for Nasjonalt nivå.

Vi har tatt med en oversikt over grunnskolepoeng²⁴ for alle skolene i distriktet, pluss Hedmark og nasjonalt, trinn 10 begge kjønn. Kongsvinger har hatt en nedgang fra 2014-2015 og ligger omtrent på gjennomsnittet i regionen, men under nasjonalt og Hedmark.

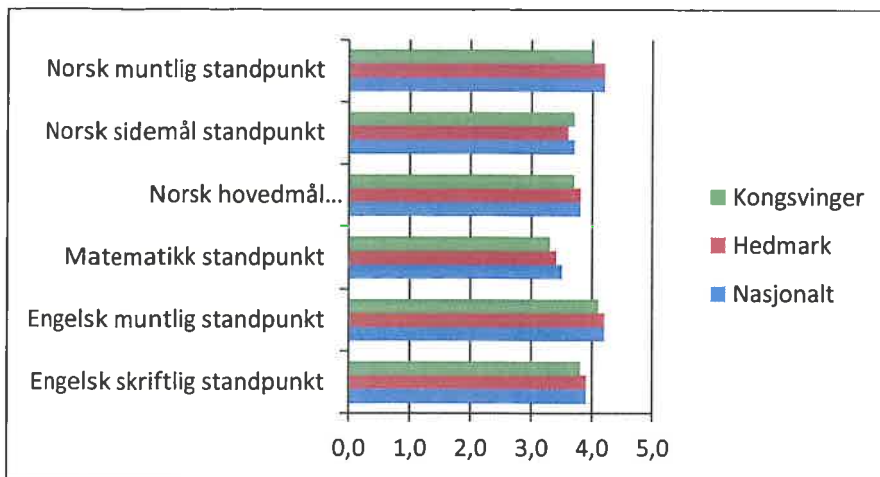
	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Nasjonalt	40,0	40,1	40,4	40,8	41,2
Hedmark	39,1	39,2	39,3	40,0	40,4
Eidskog	39,1	39,2	39,3	40,0	40,4
Grue	39,2	39,4	36,7	38,4	38,6
Kongsvinger	39,7	38,0	39,0	40,6	39,2
Nord-Odal	40,0	40,5	36,3	39,1	38,4
Sør-Odal	37,2	39,7	41,0	39,2	40,2
Våler	37,8	37,0	39,1	39,7	36,5
Åsnes	37,7	37,6	38,0	38,9	39,7

Standpunkt karakteren gir informasjon om kompetansen til eleven ved avslutninga av opplæringa i faget. Nedenfor har vi tatt med en oversikt over standpunkt karakterer i noen av fagene på 10 trinn, for Nasjonalt, Hedmark og Kongsvinger for året 2015-2016.

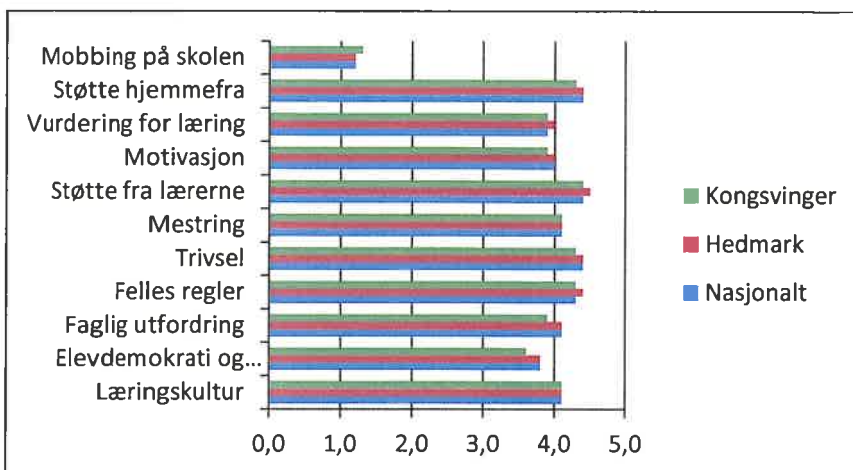
Tabellen viser at Kongsvinger ligger lavere enn både Hedmark og nasjonalt for alle de fagene vi har tatt med, med unntak av norsk sidemål, hvor Kongsvinger ligger likt med Nasjonalt.

²³ <http://skoleporten.udir.no/>

²⁴ Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10. Elever som har færre enn halvparten gyldige karakterer er ikke med i beregningene

Vi har også tatt med en oversikt over elevundersøkelsen fra 2015-2016. Skala 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Unntakene er mobbing på skolen hvor lav verdi er positivt og andel elever som opplever mobbing som viser andelen elever (prosent).

På disse måltallene ligger også Kongsvinger lavere enn Hedmark på 5 av måltallene, men likt med Nasjonalt på «Vurdering for læring», «Støtte fra lærerne» og «Felles regler». Kongsvinger ligger likt med Hedmark og Nasjonalt på «Mestring» og «Læringskultur». For mobbing på skolen, ligger Kongsvinger dårligere an enn både Hedmark og Nasjonalt.

Helse og omsorg

Under dette området finner vi bl.a.:

- Aktivitet og bistand.
- Austmarka og Holt omsorgsenhet (hjemmebaserte tjenester inkludert Austbo)
- Helse og rehabilitering
- Langelandhjemmet og Skyrud omsorgsenhet
- Hjemmebaserte tjenester Kongsvinger
- Roverud omsorgsenhet

Vi velger å dele dette området i tre, **pleie og omsorg**, **helseenheten** og **aktivitet og bistand**.

Totalt ser nettoutgiften slik ut for helse og omsorg, men tallene kommer også igjen nedenfor, relatert til de ulike enhetene/tjenestene.

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Helse og omsorg	307 220	309 029	311 826	347 024

Dette området er det største området, beløpsmessig. Det er en reduksjon i nettoutgiften fra 2014 til 2015 og det er et mindreforbruk i forhold til justert budsjett 2015.

Pleie og omsorg

Her har vi valgt å ta med følgende enheter/tjenester:

- Roverud omsorgsenhet.
- Langelandhjemmet og Skyrud omsorgsenhet
- Austmarka og Holt omsorgsenhet (hjemmebaserte tjenester inkludert Austbo).
- Hjemmebaserte tjenester Kongsvinger

Slik ser regnskapstallene ut:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Roverud omsorgsenhet	57 364	57 044	58 219	58 779
Austmarka og Holt omsorg	35 432	35 465	33 233	36 182
Langeland og Skyrud omsorgsenhet	66 053	67 278	68 207	69 543
Hjemmebaserte tjenester	39 405	39 234	37 860	40 368

Det er ikke store avvik mellom regnskap 2015 og justert budsjett 2015, og alle enhetene har en reduksjon fra 2014.

Her har vi hentet ut noen nøkkeltall for området:

Omsorgstjenester	Kongsvinger			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter helse og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter, konsern	40,3	41,1	40,7	30	30,9	38,5	28,3
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo, konsern	43,7	43,4	43,8	44,9	44,4	48,1	38,5
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo, konsern	49,5	50,3	50,7	49,6	50,3	47	55,6
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten, konsern	21653	21769	20982	15904	16198	17943	14100
Andel legemeldt sykefravær av totalt antall kommunale årsverk i brukerrettet tjeneste	8,3	8,8	..	..	..	..	..
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester, konsern	354837	358360	352450	391611	392369	400350	385292
Lønnsutgifter pr kommunalt årsverk ekskl. fravær, pleie og omsorg, konsern	700949	769796	..	..	..	..	..
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner), konsern	202789	204430	200678	236939	237965	239631	249205
Andel beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål 80 år og over	38,2	40,7	42,3	38,5	39,2	38,8	37,6
Andel beboere i bolig m/ heldøgns bemanning	19,1	22,2	19,8	51,8	51,7	35,5	51,5
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	0	0	0	3,6	3,9	2,2	5,2
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	18,3	18,8	18,5	18,5	18,1	18	..
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	100	100	95	94,7	96,1	94

Omsorgstjenester	Kongsvinger			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass, konsern	967789	1023404	997018	1067592	1050987	1029890	1071129
Korr.bto.driftsutg, pleie, av korr.bto.driftsutg, institusjon, konsern	87,7	87,5	87,4	89,1	89,2	89,6	89,4
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter, konsern	..	15,8	16,6	13,2	13	13	11,5

Netto driftsutgifter til pleie og omsorg i prosent av totale netto driftsutgifter ligger høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen. For andel til institusjoner (funksjon 253+261) og hjemmeboende (funksjon 254), ligger Kongsvinger omtrent midt på treet i forhold til de øvrige. Hvis vi ser på *Netto driftsutgifter pr. innbygger*, ligger Kongsvinger en del høyere enn de øvrige. For *Korrigerte brutto driftsutgifter pr mottaker av pleie og omsorgstjenester*, så ligger Kongsvinger lavere enn de øvrige, og det samme gjelder for *Korrigerte driftsutgifter pr. plass i institusjon*. Kongsvinger kommune ligger høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen på *Andel beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål 80 år og over* mens de ligger på gjennomsnittet i forhold til *Plasser i institusjon i prosent av innbyggere over 80 år*. Så hvordan Kongsvinger ligger an i forhold til de øvrige, varierer litt fra nøkkeltall til nøkkeltall. Andel plasser i enerom er 100 %, og det er høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

Aktivitet og bistand

Aktivitet og bistand består av:

- Avlastning for barn/unge med utviklingshemming 0-18
- Dagsenter for utviklingshemmede
- Boveiledning for utviklingshemmede: opplæring og veiledning i grunnleggende og sosiale ferdigheter, samt dagliglivets gjøremål
- Hjemmehjelpstjenester til utviklingshemmede

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Aktivitets- og bistandsenheten	45 064	45 075	52 746	55 864

Som for enhetene under pleie og omsorg, så er det en reduksjon fra regnskap 2014 til 2015 og det er så og si ingen avvik fra justert budsjett 2015.

Vi har forsøkt å finne KOSTRA-tall for miljøarbeidertjenesten (tilrettelagte tjenester for voksne). Dette er ikke så enkelt. Vi har sendt forespørsel til SSB på dette og de svarer dette fortsatt ikke er klart.

Helseenheten

Under dette området finner vi:

- Ergoterapitjenesten
- Fengselshelsetjenesten
- Fysioterapi – fastlønnstjenesten
- Fysioterapi - privatpraktiserende
- Helsesøstertjenesten
- Leger i Kongsvinger kommune

- Miljørettet helsevern
- Psykisk helse og rusomsorg
- Rehabiliteringstjenesten
- Veterinærvakt

Tallene vi har tatt med her, er:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Helse og rehabilitering	63 903	64 933	61 561	86 288

Helseenheten har en stor nedgang fra 2014 til 2015 og også et mindreforbruk i forhold til justert budsjett 2015.

Her er noen tall til helsetjenester.

Helsetjenesten	0402 Kongsvinger			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Helsetjeneste generelt							
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten, konsern	1715	1794	2011	2347	2383	2430	2277
Netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter, konsern	3,8	3,8	4,3	4,4	4,6	4,6	4,6
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger, konsern	256	215	216	157	171	256	175
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9	7,8	9,7	10,5	10,5	11	9,9
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9,4	9	9,6	9	9,1	10,4	8,3
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 120 og 233	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	7,8	6,6	8,2	8,5	8,5	8,9	8,4
Andel timer av fysioterapeuter med fast lønn og turnuskandidater. Funksjon 241	22,8	23,8	26,9	30,8	31,1	21,9	34,2
Brutto driftsutgifter pr. innbygger. Funksjon 232, 233 og 241, konsern	2281	2556	2787	2973	3014	3172	2820

Netto driftsutgifter pr. innbygger, kommunehelsetjenesten, i Kongsvinger er en del lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen. I forhold til forebyggende helsearbeid pr. innbygger ligger Kongsvinger vesentlig høyere enn de øvrige med unntak av gjennomsnittet for Hedmark.

1. januar 2012 trådte lov om folkehelsearbeid i kraft. Folkehelseprofilen²⁵ er et bidrag til fylkets arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i fylket og oppgaven med å understøtte folkehelsearbeidet i kommunene. For nærmere opplysninger, se vedlegg 5.

Vi tar også med noen tall for skolehelsetjeneste under denne enheten.

Helsetjenester	0402 Kongsvinger			Land et	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 8
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Helsestasjon og skolehelse							
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år, konsern	6591	8338	9203	7907	7797	9908	7875
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år, konsern	1703	2113	2274	2137	2173	2437	2173

²⁵ <http://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=0402&sp=1&PDFaar=2016>

Helsetjenester	0402 Kongsvinger			Land et	Landet uten Oslo	Hedm ark	KG 8
Årsverk i alt pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	86,1	103,5	100,7	125,7	121,5	157,9	129,8
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	1,9	1,8	2	6	5,7	7,5	5,6
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	59,5	67,3	69,4	69	66,7	86,5	71,9
Brutto driftsutgifter per innbygger 0 - 5 år. Helsestasjons- og skolehelsetjeneste., konsern	6591	8428	9210	8708	8560	10793	8824

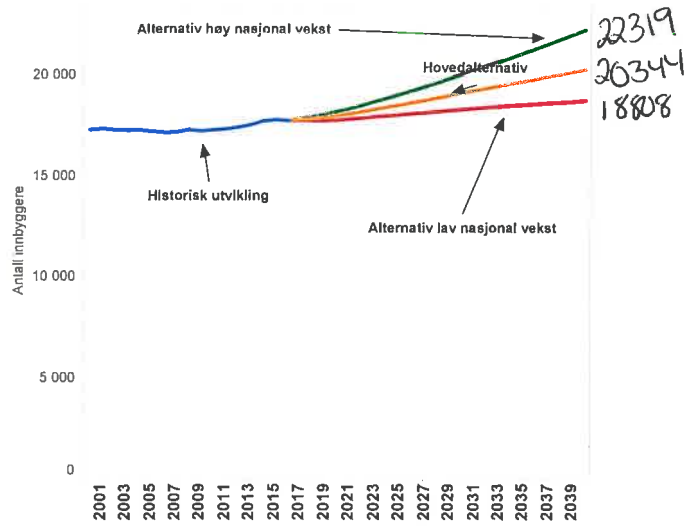
Kongsvinger skiller seg ikke ut på noen måte i forhold til disse tallene, med unntak av antall årsverk med leger pr 10 000 innbyggere 0-5 år, hvor Kongsvinger ligger en del lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

Oversikt over øvrige vedlegg

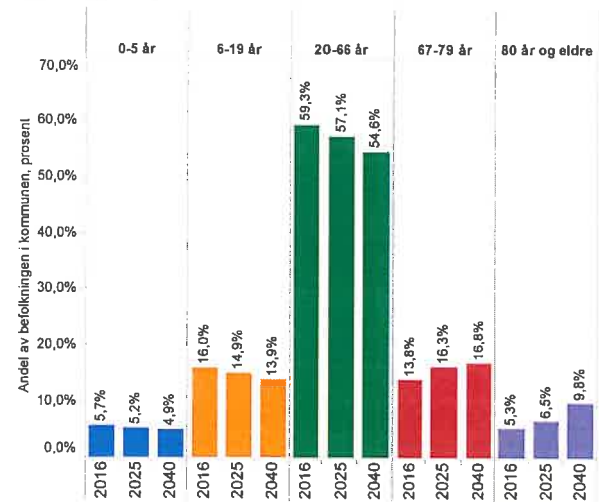
- Vedlegg 2 Befolkningssammensetning og framskriving 2016, 2025 og 2040.
- Vedlegg 3 Oversikt over hvem som tilhører kommunegruppe 8
- Vedlegg 4 Diagram produksjonsindeksen.
- Vedlegg 5 Folkehelseprofil for Kongsvinger

Velg kommune
Kongsvinger

Utviklingen i befolkningen 2000-2040. Ulike alternativer for befolkningsframskrivninger. Kongsvinger

Befolkningssammensetningen i 2016, 2025 og 2040. Hovedalternativet. Summerer seg til 100 % for det enkelte år. Kongsvinger

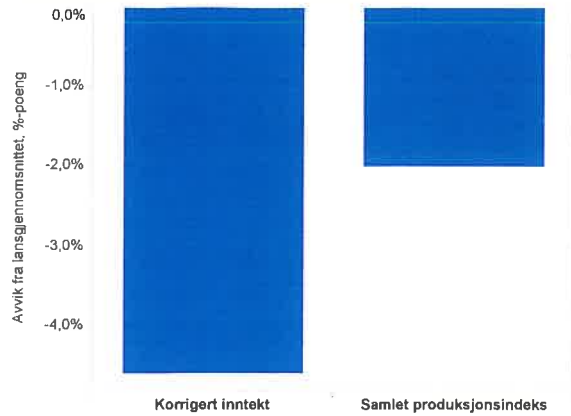

Kommunegruppe 8 (2013)

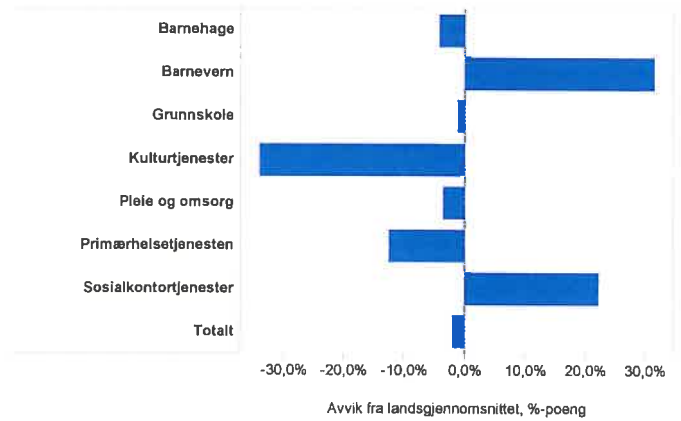
0124	Askim	8
0215	Frogn	8
0402	Kongsvinger	8
0612	Hole	8
0716	Re	8
0814	Bamble	8
1002	Mandal	8
1014	Vennesla	8
1121	Time	8
1122	Gjesdal	8
1127	Randaberg	8
1130	Strand	8
1221	Stord	8
1243	Os	8
1245	Sund	8
1256	Meland	8
1420	Sogndal	8
1432	Førde	8
1515	Herøy	8
1621	Ørland	8
1663	Malvik	8
1719	Levanger	8
1721	Verdal	8

Velg kommune
Kongsvinger

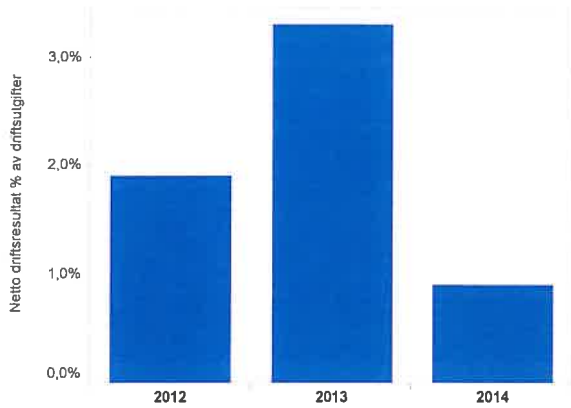
Korrigert inntekt og samlet produksjonsindeks. Avvik fra landsgjennomsnittet målt i prosentpoeng. Kongsvinger

Produksjonsindeksen, Tjenester. Avvik fra landsgjennomsnittet målt i prosentpoeng. Kongsvinger

Netto driftsresultat i prosent av driftsutgifter. Kongsvinger

PRODUKSJONSINDEKS

For nærmere opplysninger se Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi https://www.regjeringen.no/contentassets/5793ef452cd2404bafa23522921a1e1d/tbu_nov_2015.pdf Vedlegg 10.

Produksjonsindekser, frie inntekter per innbygger korrigert for variasjoner i utgiftsbehov, og netto driftsresultat. Landsgjennomsnitt=100 for produksjonsindeksene og korrigert inntekt. Netto driftsresultat oppgitt i prosent av samlede driftsinntekter. Tall fra 2014

Tabell 2

Kommune	Barneh.	Gr.skole	Helse	Pl/oms.	Barnev.	Sosial	Kultur	Samlet	Korr. innt.	Netto dr.res.
Kongsvinger	95,7	98,9	87,4	96,4	131,5	122,2	65,9	98,0	95,4	0,9
Nord-Odal	99,1	93,5	93,3	97,4	118,7	131,2	66,6	97,9	97,8	3,1
Sør-Odal	107,3	105,7	101,4	95,9	121,4	131,0	64,8	102,4	98,4	-0,7
Eidskog	104,4	93,8	101,2	106,9	156,1	134,0	35,3	102,9	100,8	0,0
Grue	99,4	91,9	92,4	102,1	137,3	133,3	47,1	99,1	101,5	-1,1
Åsnes	105,5	97,7	111,1	105,9	132,5	141,6	50,8	104,5	98,4	-1,0
Våler	94,4	99,6	113,5	107,8	118,9	134,4	98,4	105,4	101,7	1,9

Tabell 2 rapporterer sektorindekser, samlet produksjonsindeks og korrigert inntekt for de 373 kommunene som inngår i analysen, samt fylkesvise gjennomsnitt. Både sektorindekser, samlet produksjonsindeks og korrigert inntekt er normalisert slik at veide gjennomsnitt (med antall innbyggere som vektor) er lik 100 for kommunene som inngår i analysen. Også de fylkesvise gjennomsnittene er veid med innbyggertall som vektor. I tillegg vises netto driftsresultat for 2014. For sektorindeksene og samlet produksjonsindeks indikerer en indeksverdi over 100 at tjenestetilbudet er bedre enn gjennomsnittet, mens en verdi lavere enn 100 indikerer at tjenestetilbudet er dårligere enn landsgjennomsnittet. En verdi på 110 indikerer for eksempel at tjenestetilbudet er 10 prosent bedre enn landsgjennomsnittet.

Det bør understrekes at produksjonsindeksene sier noe om nivået på produksjonen i forhold til størrelsen på målgruppen, og at de i seg selv ikke sier noe om hvor effektiv den enkelte kommune er. For at totalindeksen skal si noe om effektivitet må den relateres til hvor store ressurser den enkelte kommune disponerer, og delindeksene kan bare si noe om effektivitet dersom de relateres til hvor store ressurser som er allokert til den enkelte sektor sett i forhold til målgruppen. En kommune med samlet produksjonsindeks lavere enn 100 vil kunne være effektiv dersom produksjonen er høy relativt til de ressurser kommunen disponerer, og en kommune med delindeks lavere enn 100 vil kunne være effektiv dersom produksjonen er høy relativt til mengden av ressurser som er allokert til sektoren.

Kongsvinger

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstand i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jernfør lov om folkehelsearbeid. Statistikken er fra siste tilgjengelige periode per oktober 2015.

Nye indikatorer i 2016:

- Valgdeltakelse ved valget i 2015
- Indikatorer fra Ungdata-undersøkelsen
- Overvekt inkl. fedme fra nettbasert sesjon
- Frafall etter foreldres utdanningsnivå (figur på midtsidene)

Utgitt av
Folkehelseinstituttet
Avdeling for helsestatistikk
Postboks 4404 Nydalen
0403 Oslo
E-post: kommunehelse@fhi.no

Redaksjon:
Camilla Stoltenberg (ansvarlig redaktør)
Else-Karin Grøholt (fagredaktør)
I redaksjonen: Fagredaksjon for folkehelseprofiler
Idékilde: National Health Observatories, Storbritannia
Foto: Scanpix og Colourbox
Midtsidene: I samarbeid med Helsedirektoratet
Bokmål
Batch 0602161525.06021617002161525.0602161555.06/02/2016
17:15

Elektronisk distribusjon
www.fhi.no/folkehelseprofiler

Noen trekk ved kommunens folkehelse

Temaområdene er valgt med tanke på mulighetene for helsefremmende og forebyggende arbeid, men er også begrenset av hvilke opplysninger som er tilgjengelig på kommunenivå. Indikatorene tar høyde for kommunens alders- og kjønns sammensetning, men all statistikk må også tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Befolkning

- Valgdeltakelsen i kommunen var lavere enn i landet som helhet ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2015. Valgdeltakelse kan si noe om samfunnsengasjementet i kommunen.

Levekår

- Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt er høyere enn i landet som helhet. Lav inntekt defineres her som under 60 % av nasjonal medianinntekt.

Miljø

- Andelen personer som får vann fra vannverk som både har tilfredsstillende resultater mht. E. coli og stabil drikkevannsløyper ser ut til å være lavere enn landsnivået. Når man vurderer kommunens drikkevannsforsyning, må det tas hensyn til at statistikken omfatter den delen av befolkningen som får vann fra rapportpliktige vannverk, se indikatornummer 11, forsyningsgrad.
- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller tallgrunnlaget er utilstrekkelig for å vise tall på ensomhet. Utilstrekkelig betyr at tallene er for små eller at det mangler opplysninger om klassetrinn og kjønn som er nødvendige bakgrunnsvariabler for å kunne sammenlikne mot landsnivået. I Kommunehelsa statistikkbank finnes tall som ikke er justert for disse bakgrunnsvariablene.
- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med lokalmiljøet.

Skole

- Andelen 10.-klassinger som trives på skolen er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet. Kommuneverdien kan imidlertid skjule stor variasjon mellom skoler. Tallene er hentet fra Elevundersøkelsen.
- Frafallet i videregående skole er ikke entydig forskjellig fra landsnivået. På midtsidene kan du se hvordan frafallet i kommunen varierer med foreldrenes utdanningsnivå. Frafall er en viktig folkehelseutfordring i hele landet.

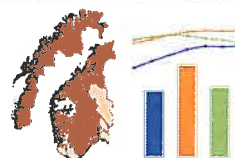
Levevaner

- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen ungdomsskoleelever som er fysisk inaktive (andpusten eller svett sjeldnere enn én gang i uka).
- Andelen med overvekt inkludert fedme, ser ut til å være høyere enn i landet som helhet, vurdert etter resultater fra nettbasert sesjon 1 for gutter og jenter (17 år).

Helse og sykdom

- Forskjellen i forventet levealder mellom de som har grunnskole som høyeste utdanning og de som har videregående eller høyere utdanning, er ikke entydig forskjellig fra landsnivået. Forskjellen i forventet levealder er en indikator på sosiale helseforskjeller i kommunen. Les mer om sosial ulikhet på midtsidene.

For flere indikatorer og mer
detaljert statistikk se
Kommunehelsa statistikkbank,
khs.fhi.no

Utjevning av sosiale helseforskjeller: ikke bare hva vi gjør, men også hvordan

Alle faktorer som påvirker helsa, og som er sosialt ulikt fordelt i befolkningen, bidrar til å opprettholde sosiale ulikheter i helse. Ulikhetene varierer i tid og mellom ulike geografiske områder, og det forteller oss at det er mulig å redusere dem.

Sosiale ulikheter i helse vil si at vi ser systematiske helseforskjeller som følger inntekt og utdanningslengde. Forskjellene er uavhengige av kjønn og alder og gjelder blant annet forventet levealder, ulike sykdommer og levevaner som kosthold og røyking. De finnes i de fleste fylker og kommuner, men siden størrelsen på ulikhetene varierer, vet vi at det er mulig å redusere dem.

Helseforskjellene danner som regel en jevn gradient gjennom befolkningen. En gradient kan ses på som en stige og vil si at litt bedre sosioøkonomisk status gir (statistisk sett) litt bedre helse. Ikke bare har de nest fattigste bedre helse enn de aller fattigste. Vi ser også at de aller rikeste i gjennomsnitt har litt bedre helse enn de nest rikeste. Det samme gjelder når vi ser på sammenhengen mellom helse og utdanning; jo lengre utdanning, jo bedre helse.

Dersom vi skal utjevne helseforskjellene, må vi ha hele befolkningen i tankene. Et godt gjennomført tiltak kan samlet sett gi en betydelig folkehelsegevinst fordi det når frem til mange.

Tiltak kan være ment å treffe alle og gi mest nytte til de som har størst behov, men dersom en ikke undersøker og sikrer dette i den praktiske gjennomføringen kan resultatet bli at man forsterker i stedet for å utjevne helseforskjeller.

Vi kan se på helsen som endepunktet i en årsakskjede hvor grunnleggende sosiale forhold som utdanning og økonomi sammen med miljøforhold, levevaner og, til slutt, helsetjenester påvirker helsen.

Tiltak for å bedre helse og utjevne helseforskjeller kan settes inn på alle leddene i denne årsakskjeden. Nøkkelen til å redusere helseforskjellene ligger ikke i noen få enkelttiltak, men i sammensatt innsats.

Innsatsområder for utjevning

Figur 1 illustrerer eksempler på aktuelle innsatsområder for å redusere sosiale helseforskjeller. Første del av figuren omfatter innsatsområder for å redusere ulikhet i grunnleggende sosiale forhold. Videre kan man rette innsatsen mot ulikheter i levevaner, sosial støtte og andre fysiske og sosiale miljøfaktorer som mer direkte virker inn på helsen. Siste del av figuren peker på at helsetjenester kan demme opp for ulikheter skapt tidligere i årsakskjeden og at innsats på dette området også er aktuelt for å oppnå likeverdig helse.

Tiltak på det første leddet gir potensielt stor gevinst fordi det kan virke positivt på hele årsakskjeden - de retter seg mot «årsakene til årsakene».

Figur 2 viser forventet levealder i tre utdanningsgrupper. Tallene blir vist både for kommune, fylke og landet som helhet. Utdanningsforskjellene i dødelighet, og dermed forventet levealder, kan betraktes som sluttsummen av mange små og store faktorer gjennom hele livsløpet.

Virker dagens tiltak?

For å utjevne sosiale helseforskjeller trenger vi ikke nødvendigvis nye tiltak, men vi trenger å se på fordelingseffektene av det som allerede gjøres. Noen spørsmål som det kan være nyttig å reflektere over, er:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjør at ikke alle kan nyttiggjøre seg tiltaket eller tjenesten?
- Krever bruk av tiltaket eller tjenesten spesielle kunnskaper eller ressurser som er ulikt fordelt i befolkningen?

Når man skal svare på disse spørsmålene er kunnskap om målgruppen og forhold i lokalmiljøet avgjørende. Eksemplene på neste side illustrerer hvordan et tiltak kan bli sosialt ulikt fordelt dersom det er opp til den enkelte å skaffe seg et gode.

Noen av eksemplene er basert på forskningsfunn og evalueringer, mens andre er lokale tiltak som ikke har vært evaluert.

Figur 1. Innsatsområder for å redusere sosial ulikhet i helse.

Eksempler: faktureringsrutiner, skolefrukt og leksehjelp

Lavinntekstshusholdninger har større problemer med uforutsette regninger enn andre. En del kommunale avgifter og gebyrer faktureres ofte på årlig eller halvårlig basis og kan dermed komme som en stor og kanskje uforutsett utgift for en del husholdninger. Noen kommuner har endret faktureringsrutinene slik at man kan fakturere månedlig.

Tilskudd til kontingenter, utlån av utstyr og liknende tiltak kan gjøre det lettere for alle barn å delta på fotballtrening, kulturskole eller andre aktiviteter uavhengig av familiens ressurser. Figur 3 viser hvor mange dette kan ha betydning for i din kommune. Figuren viser andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt. Tallene vises også for fylket og landet som helhet.

En skolefruktordning som er gratis for alle, har vist seg å redusere sosial ulikhet både når det gjelder inntak av frukt og usunt snacks. Skolefrukt som må betales av foresatte, fører derimot til større sosiale forskjeller i fruktinntak.

Gratis leksehjelp er en ordning som ble innført for å redusere sosial ulikhet i læring, men en evaluering fra 2013 viste at den ikke bidro til dette. Hvorfor? Måten ordningen var innført på varierte mellom kommuner og skoler. Evalueringen antyder at de flinkeste elevene var de som best greide å benytte tilbudet.

Til sammenlikning viser forsøk med gratis kjernetid i barnehager at et systematisk og målrettet rekrutteringsarbeid var avgjørende for at også de barna som i utgangspunktet ikke gikk i barnehage skulle nyte godt av dette tilbudet.

Ulikheter i frafall

Figur 4 viser frafall i videregående skole fordelt etter foreldrenes utdanningsnivå.

På landsnivå ser vi i figuren at det er sammenheng mellom foreldrenes utdanningsnivå og frafall i videregående skole. Tallene er også vist for fylke og kommune. I vurderingen av disse tallene, er det viktig å være oppmerksom på at det også er forskjell i frafall mellom elever på yrkesfag og elever på studieforberedende fag, med høyere frafall blant yrkesfagelevne.

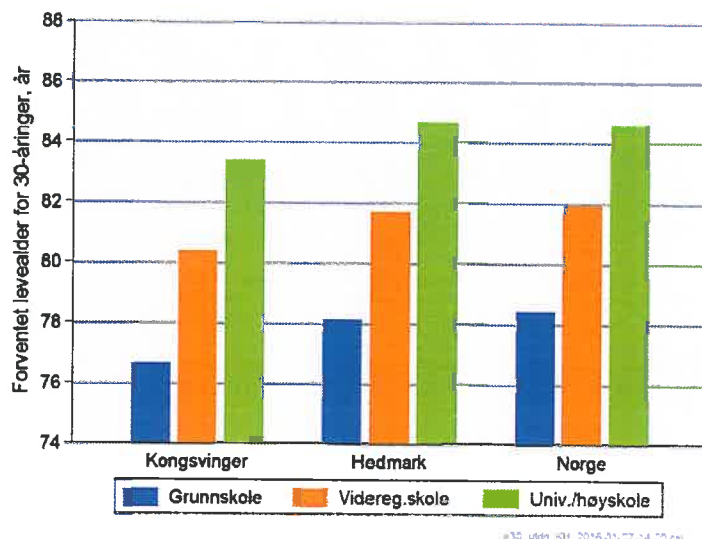
Gode faglige ferdigheter i grunnskolen øker sjansen for at eleven klarer å gjennomføre videregående skole. Arbeidet med å redusere frafall i videregående skole bør derfor starte i grunnskolen.

Kommunen kan også bidra ved å tilby flere lokale lærlingeplasser, enten direkte som arbeidsgiver, eller indirekte, ved for eksempel å stille betingelser til bedrifter i anbudskonkurranser.

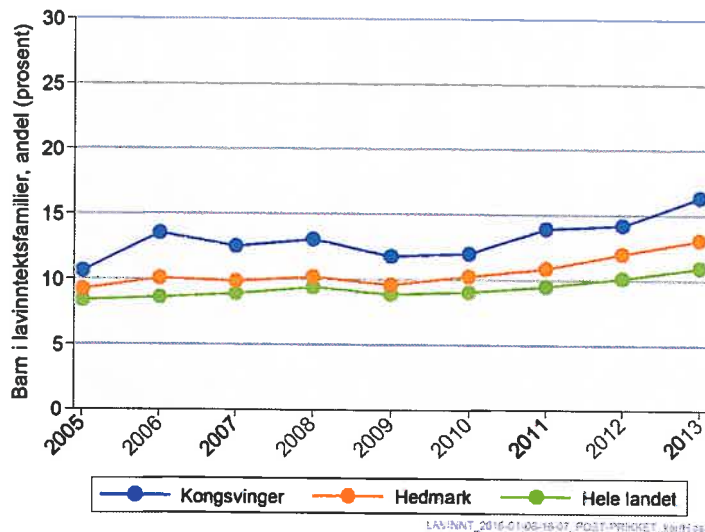
Finn en utvidet artikkel med referanser på www.fhi.no/folkeshelseprofiler

Finn flere eksempler i Helsedirektoratets veivisere for lokalt folkehelsearbeid

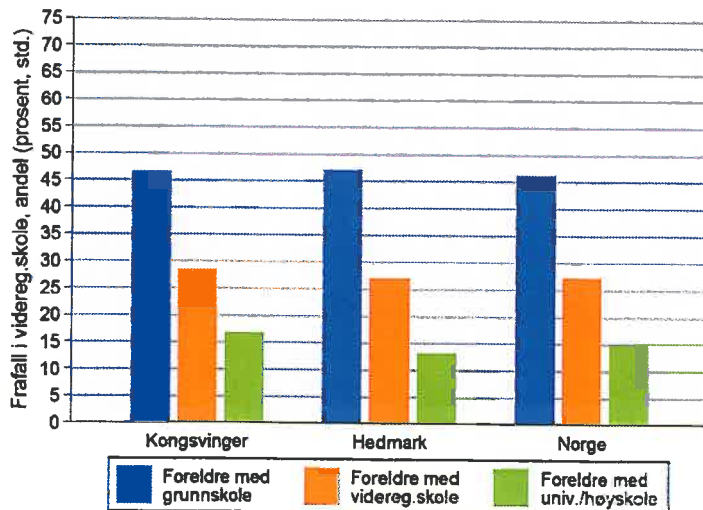
Figur 2. Forventet levealder ved 30 år etter utdanningsnivå (1999 - 2013).

Figur 3. Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt.

Figur 4. Andel som har sluttet på/ ikke bestått videregående skole, status fem år etter påbegynt opplæring, etter foreldrenes utdanning (2012-2014).

Folkehelsebarometer for din kommune

I oversikten nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall i kommunen og fylket med landstall. I figuren og i talkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenlignet med landet. For å se på utvikling over tid, se KommuneHelse statistikkbank, khs.fhi.no. Her finnes også statistikk uten alders- og kjønnsstandardisering. Forskjellen mellom kommunen og landet er testet for statistisk signifikans, se www.fhi.no/folkehelseprofiler

- Kommunen ligger signifikant bedre enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landsnivået
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

En «grønn» verdi betyr at kommunen ligger bedre enn landet som helhet, likevel kan det innebære en viktig folkehelseutfordring for kommunen da landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter. For å få en mer helhetlig oversikt over utviklingen i kommunen kan du lage diagrammer i KommuneHelse statistikkbank. Les mer på www.fhi.no/folkehelseprofiler og se KommuneHelse statistikkbank, khs.fhi.no.

Tema	Indikator	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Kongsvinger
Befolkning	1 Befolkningsvekst	0,31	0,37	1,1	prosent	
	2 Personer som bor alene, 45 år +	29,7	26,7	25,6	prosent	
	3 Valgdeltakelse 2015	53	60	60	prosent	
Levekår	4 Vgs eller høyere utdanning, 30-39 år	76	79	83	prosent	
	5 Lavinntekt (husholdninger), 0-17 år	16	13	11	prosent	
	6 Inntektsulikhhet, P90/P10	2,6	2,5	2,7	-	
	7 Barn av enslige forsørgere	20	17	15	prosent	
	8 Arbeidsledige, 15-29 år (ny def.)	4,2	3,2	2,7	prosent	
	9 Uføretrygdde, 18-44 år	4,6	3,5	2,6	prosent (a,k*)	
Miljø	10 God drikkevannsforsyning	2,8	85	92	prosent	
	11 Forsyningsgrad, drikkevann	77	80	89	prosent	
	12 Skader, behandlet i sykehus	12,7	11,9	12,8	per 1000 (a,k*)	
	13 Ensomhet, Ungdata	-	17	18	prosent (a,k*)	
	14 Fomeyd med lokalmiljøet, Ungdata	-	66	70	prosent (a,k*)	
	15 Medlem i fritidsorganisasjon, Ungdata	-	59	63	prosent (a,k*)	
Skole	16 Trives på skolen, 10. klasse	84	87	85	prosent (k*)	
	17 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	25	25	25	prosent (k*)	
	18 Laveste mestringsnivå i regning, 5. kl.	27	25	26	prosent (k*)	
	19 Fravall i videregående skole	27	24	24	prosent (k*)	
Levevaner	20 Fysisk inaktive, Ungdata	-	14	13	prosent (a,k*)	
	21 Overvekt inkl. fedme, 17 år	27	25	21	prosent (k*)	
	22 Alkohol, har vært beruset, Ungdata	-	16	14	prosent (a,k*)	
	23 Røyking, kvinner	16	15	10	prosent (a*)	
Helse og sykdom	24 Forventet levealder, menn	75,8	77,4	78,2	år	
	25 Forventet levealder, kvinner	80,6	82,1	82,8	år	
	26 Utdanningsforskjell i forventet levealder	5,2	5	4,8	år	
	27 Psykiske sympt./ld, primærh.tj., 15-29 år	186	153	142	per 1000 (a,k*)	
	28 Psykiske lidelser, legemiddelbrukere	152	132	130	per 1000 (a,k*)	
	29 Muskel og skjelett, primærhelsetjenesten	278	280	262	per 1000 (a,k*)	
	30 Hjerte- og karsykdom, beh. i sykehus	17,7	17,4	17,3	per 1000 (a,k*)	
	31 Type 2-diabetes, legemiddelbrukere	43	42	35	per 1000 (a,k*)	
	32 Lungekreft, nye tilfeller	54	53	55	per 100 000 (a,k*)	
	33 Antibiotika, legemiddelbrukere	247	226	229	per 1000 (a,k*)	
	34 Vaksinasjonsdeknring, meslinger, 9 år	91,2	95,3	94,7	prosent	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert og k = kjønnsstandardisert

1. 2014, 2. 2014, i prosent av befolkningen. 3. Avgitte stemmer i prosent av stemmeberettigede. 4. 2014, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utd.). 5. 2013, barn som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal median. 6. 2013, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 7. 2012-2014, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. 8. 2014, ledige per januar mnd. (ny def.) i prosent av befolkningen. Def. avviker fra SSBs. 9. 2012-2014, mottakere av varig uførepensjon. 10. 2014, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli (der minst 12 prøver er analysert) og stabil drikkevannsforsyning. Omfatter rapportpliktige vannverk. 11. 2014, befolkning tilknyttet rapportpliktige vannverk i prosent av totalbefolkningen. 12. 2012-2014, 13. 2012-2014, u.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 14. 2012-2014, u.skole, svært eller litt fornøyd. 15. 2012-2014, u.skole, medlem ved undersøkelsestidspunkt. 16. Skoleåret 2009/10-2014/15. 17/18. Skoleåret 2012/13-2014/15. 19. 2012-2014, omfatter elever bosatt i kommunen. 20. 2012-2014, u.skole, fysisk aktiv (svett og andpusten) mindre enn én gang i uken. 21. 2011-2014, KMI som tilsvarende over 25 kg/m², basert på selvrapportert høyde og vekt ved nettbasert sesjon 1. 22. 2012-2014, u.skole, drukket så mye at de har følt seg tydelig beruset én gang eller mer i løst siste 12 mnd. 23. 2010-2014, fødende som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet i prosent av alle fødende med røykeopplysninger. 24/25. 2000-2014, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 26. 1999-2013, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 27. 2012-2014, brukere av fastlege og legevakt. 28. 2012-2014, 0-74 år, legemidler mot psykiske lidelser, inkl. sovremidler. 29. 2012-2014, 0-74 år, muskel- og skjelettplager og -sykdommer (ekskl. brudd og skader), brukere av fastlege og legevakt. 30. 2012-2014, 31. 2012-2014, 30-74 år, brukere av blodglukosesenkende midler, ekskl. insulin. 32. 2004-2013. 33. 2012-2014, 0-74 år. 34. 2010-2014. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Utdanningsdirektoratet, Norsk pasientregister, Medisinsk fødselsregister, Primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen som eies av Helsedirektoratet), Kreftregisteret, Nasjonalt vaksinasjonsregister (SYSVAK), Vernepliktsverket, Vannverksregisteret, Reseptregisteret og Ungdata-undersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved HIOA. For mer informasjon, se khs.fhi.no